Byla Nr. 23/2012-38/2014-54/2014

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

NUTARIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSKYSTINTŲ GAMTINIŲ DUJŲ TERMINALO ĮSTATYMO (2012 M. BIRŽELIO 12 D. REDAKCIJA) KAI KURIŲ NUOSTATŲ IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2012 M. VASARIO 15 D. NUTARIMO NR. 199 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSKYSTINTŲ GAMTINIŲ DUJŲ TERMINALO ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ (2012 M. LIEPOS 11 D. REDAKCIJA) ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2015 m. balandžio 3 d. Nr. KT10-N6/2015
Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Prano Kuconio, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant pareiškėjos – Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės atstovui advokatui Gyčiui Kaminskui,

suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Seimo atstovams Seimo nariams Andriui Kubiliui (atstovaujančiam Lietuvos Respublikos Seimui bylos dalyje pagal pareiškėjos – Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą) ir Dainiui Kreiviui (atstovaujančiam Lietuvos Respublikos Seimui bylos dalyje pagal pareiškėjų – Lietuvos apeliacinio teismo ir Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymus),

suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovams Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos Teisės skyriaus vedėjai Agnei Amelijai Petravičienei, šios ministerijos Naftos ir dujų skyriaus vedėjui Dainiui Bražiūnui,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2015 m. vasario 25 d. ir 2015 m. kovo 17 d. išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 23/2012-38/2014-54/2014 pagal:

1) pareiškėjos – Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-32/2012 ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai;

– Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui;

– Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 11 straipsnio 1, 2, 3 dalys tiek, kiek gamtinių dujų įmonės, jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuojančios gamtines dujas į Lietuvos Respubliką, įpareigojamos per suskystintų gamtinių dujų terminalą įsigyti ne mažiau kaip 25 procentus bendro gamtinių dujų kiekio, kurį tokia įmonė per metus patiekia į gamtinių dujų sistemą, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio 1 daliai, 46 straipsnio 1, 4, 5 dalims;

– Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies nuostata „Tokioms gamtinių dujų įmonėms po šio įstatymo įsigaliojimo sudarytų sutarčių pagrindu negali būti taikomas įpareigojimas mokėti už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį (vadinamasis „imk arba mokėk“ įsipareigojimas)“ tiek, kiek joje nurodytas įpareigojimas negali būti taikomas mokant tik už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį, tačiau yra taikomas mokant už per suskystintų gamtinių dujų terminalą importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsnio 1, 4 dalims;

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimas Nr. 199 „Dėl Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo įgyvendinimo“ (2012 m. liepos 11 d. redakcija) tiek, kiek juo pritariama, kad akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“, kaip suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų suskystintų gamtinių dujų terminalo projektą, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai;

2) pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą Nr. 1B-52/2014 ištirti, ar Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija) neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui;

3) pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo prašymą Nr. 1B-65/2014 ištirti, ar Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio

12 d. redakcija) neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui.

Konstitucinio Teismo 2015 m. vasario 18 d. sprendimu šie pareiškėjų prašymai sujungti į vieną bylą ir jai suteiktas numeris 23/2012-38/2014-54/2014.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

1. Pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymas grindžiamas šiais argumentais.

1.1. Pagal Suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo (toliau – SGD terminalo įstatymas) 4 straipsnio 1 dalį suskystintų gamtinių dujų terminalo (toliau – SGD terminalas) projektą įgyvendina Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos sprendimu paskirta valstybės kontroliuojama įmonė (t. y. įmonė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų), ji parenkama be konkurso, nors yra (gali būti) kitų bendrovių, norinčių statyti SGD terminalą. Dėl to pažeidžiamos Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalies nuostatos, kad Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva.

1.2. SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtinus vadinamąjį SGD terminalo priedą, kurį sudaro į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą įtraukiamos SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (jų dalis), SGD terminalo sąnaudų dalis perkeliama visiems gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojams, neatsižvelgiant į tai, ar jie naudosis SGD terminalo paslaugomis. Tai reiškia, kad SGD terminalo priedo mokėtojų nuosavybė yra paimama visuomenės poreikiams. Mokėdami SGD terminalo priedą, kurį gali sudaryti didelės sumos, gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojai negali laisvai disponuoti savo nuosavybe, taip iš esmės ribojama jų nuosavybė. Pripažinus, kad SGD terminalo projektas yra valstybinis projektas, skirtas valstybės funkcijoms užtikrinti (nacionalinio saugumo sumetimais), jis turi būti finansuojamas ne privačių gamtinių dujų rinkos dalyvių ir vartotojų, o valstybės lėšomis.

SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta perdavimo sistemos operatoriaus pareiga surinkti SGD terminalo priedą iš gamtinių dujų vartotojų, jį administruoti ir pervesti SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovei. Tai reiškia, kad privačiam ūkio subjektui – perdavimo sistemos operatoriui iš esmės yra nustatoma valstybės funkcija – surinkti, administruoti ir pervesti surinktas lėšas įstatyme nurodytam asmeniui. Dėl to perdavimo sistemos operatoriui atsiranda ar gali atsirasti papildomų sąnaudų (pvz., bylinėjimosi su SGD terminalo priedo nemokančiais asmenimis išlaidų). SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje numatyta įtraukti į perdavimo paslaugos tarifą tik SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo

sąnaudas ar jų dalį, tačiau perdavimo sistemos operatoriaus sąnaudos, susijusios su pavedimu vykdyti tokią valstybės funkciją, nėra numatytos. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad jei asmeniui pavedama valstybinė (viešoji) funkcija, turi būti nustatytas tokios funkcijos vykdymo finansavimo mechanizmas, ir kad negali būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kuriuo ne valstybės nuosavybės subjektams būtų nustatyta nuolatinė pareiga savo nuosavybę naudoti valstybės funkcijoms, kurios turi būti finansuojamos valstybės lėšomis, vykdyti.

1.3. SGD terminalo įstatymo 11 straipsnyje nustačius pareigą gamtinių dujų įmonėms įsigyti bent 25 procentus per SGD terminalą importuojamų gamtinių dujų, kad ir kokios būtų šio įsigijimo sąlygos ir ekonominis pagrįstumas, gamtinių dujų rinkos dalyviai gali būti neribotą laiką priversti gamtines dujas įsigyti brangiau nei įsigydami reikiamą jungiamaisiais ir kitais vamzdynais importuojamų gamtinių dujų kiekį. Taip gamtinių dujų rinkos dalyvių lėšos (bent skirtos sumokėti už pabrangusias gamtines dujas) yra nusavinamos suteikiant išskirtinę naudą SGD terminalo operatoriui ir gamtinių dujų per šį terminalą tiekėjams. SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio 1, 2, 3 dalyse vieniems ūkio subjektams yra nustatytas visiškai nepagrįstas ir neproporcingas įpareigojimas pirkti nustatytą gamtinių dujų kiekį iš kito ūkio subjekto. Dėl SGD terminalo įstatymo 11 straipsnyje nustatyto įpareigojimo bent 25 procentus sunaudojamų gamtinių dujų pirkti iš SGD terminalo yra akivaizdžiai suvaržoma vartotojo pasirinkimo laisvė.

1.4. Pagal SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio 2 dalį gamtinių dujų įmonėms po šio įstatymo įsigaliojimo sudarytų sutarčių pagrindu negali būti taikomas įpareigojimas mokėti už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį (vadinamasis „imk arba mokėk“ įsipareigojimas). Toks ribojimas yra taikomas tik tuomet, jeigu dujos importuojamos jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais, tačiau netaikomas, jeigu gamtinės dujos importuojamos per SGD terminalą. Ta pati gamtinių dujų tiekimo rinkoje įprasta „imk arba mokėk“ sąlyga yra vertinama skirtingai, atsižvelgiant į dujų tiekimo infrastruktūrą. Šitaip sukuriamos skirtingos gamtinių dujų tiekimo sąlygos ir pažeidžiami lygiateisiškumo, ūkinės veiklos laisvės, sąžiningos konkurencijos užtikrinimo principai.

1.5. Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimu Nr. 199 „Dėl Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo įgyvendinimo“ (2012 m. liepos 11 d. redakcija) (toliau – ir Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimas Nr. 199) pritarta, kad akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“ (toliau – AB „Klaipėdos nafta“), kaip SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų SGD terminalo projektą. Tai reiškia, kad AB „Klaipėdos nafta“ Vyriausybės sprendimu be konkurso parinkta SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrove, nors yra (gali būti) kitų bendrovių, norinčių statyti SGD terminalą. Dėl to pažeidžiamos Konstitucijos

46 straipsnio 1 dalies nuostatos, kad Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva.

2. Pareiškėjų – Vilniaus apygardos administracinio teismo ir Lietuvos apeliacinio teismo prašymai grindžiami šiais argumentais.

2.1. SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas vadinamasis SGD terminalo priedas – gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalis, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (jų dalis), – laikytinas mokesčiu ar kitu privalomu mokėjimu, nes jis atitinka visus mokesčio ar kito privalomo mokėjimo požymius: SGD terminalo priedą privalo mokėti visi gamtinių dujų sistemos naudotojai, kuriems teikiama gamtinių dujų perdavimo paslauga (privalomumo požymis); SGD terminalo priedo mokėtojai negauna jokių paslaugų nei iš šio priedo administratoriaus, nei iš SGD terminalo projektą įgyvendinančios bendrovės (neatlygintinumo požymis); SGD terminalo priedą nustato valstybės institucijos, neatsižvelgdamos į šio priedo mokėtojų valią (vienašališkumo požymis); apmokestinama gamtinių dujų perdavimo paslauga (nuolatinio apmokestinamo objekto požymis); SGD terminalo priedas apskaičiuojamas kaip atitinkama pinigų suma už parduotas gamtines dujas ir juo finansuojamos valstybės funkcijos (piniginės prievolės valstybei požymis).

Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje yra konstatuota, kad tokie esminiai mokesčio elementai kaip mokesčio objektas, mokestinių santykių subjektai, jų teisės ir pareigos, mokesčio dydžiai (tarifai), mokėjimo terminai, išimtys ir lengvatos, baudos ir delspinigiai turi būti nustatomi įstatymu. Kadangi SGD terminalo priedas atitinka visus minėtus mokesčio požymius, pagal Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktą, 127 straipsnio 3 dalį esminiai jo elementai (dydis (tarifai), mokėjimo terminai, išimtys, lengvatos, baudos, delspinigiai ir kt.) turi būti nustatyti įstatymu. Tačiau nei SGD terminalo įstatyme, nei kituose įstatymuose SGD terminalo priedo esminiai elementai nėra nustatyti.

2.2. Seimas neturi teisės pavesti Vyriausybei ar kuriai nors kitai institucijai įgyvendinti jo konstitucinę kompetenciją. Įstatymų leidėjas, SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatydamas, kad į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą SGD terminalo įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (ar jų dalis) gali būti įtraukiamos Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatyta tvarka ir sąlygomis, pavedė šiai institucijai nustatyti SGD terminalo priedo, kaip mokesčio, esminius elementus, t. y. įgyvendinti savo konstitucinę kompetenciją, ir taip pažeidė Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalį, konstitucinį valdžių padalijimo principą.

II

1. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo nario A. Kubiliaus (atstovaujančio suinteresuotam asmeniui – Seimui bylos dalyje pagal pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-32/2012) rašytiniai paaiškinimai, kuriuose

pritariama suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovių tuometinių Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos Teisės skyriaus vedėjos Audingos Galubickienės, laikinai einančios šio skyriaus vedėjo pavaduotojo pareigas Agnės Amelijos Petravičienės, Strateginių projektų skyriaus vedėjos Violetos Greičiuvienės ir šio skyriaus vyresniosios specialistės Lauros Rimšaitės rašytiniuose paaiškinimuose pateiktai teisinei pozicijai dėl ginčijamų *inter alia* SGD terminalo įstatymo nuostatų atitikties Konstitucijai ir išdėstytiems argumentams.

Vyriausybės atstovių nuomone, ginčijamos SGD terminalo įstatymo nuostatos neprieštarauja Konstitucijai. Jų pozicija, kuriai pritaria suinteresuoto asmens – Seimo atstovas Seimo narys A. Kubilius, grindžiama šiais argumentais.

1.1. SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu reguliavimu nedraudžiama statyti kitų SGD terminalų. Priešingai, įgyvendinus SGD terminalo projektą bus išplėsta gamtinių dujų rinkos dalyvių ūkinės veiklos laisvė – bus sudaryta galimybė atsirasti rinkoje naujiems gamtinių dujų importuotojams ir tiekėjams, importuotojai galės įsigyti gamtinių dujų pasaulinėje suskystintų gamtinių dujų rinkoje, naudotis konkurencingos rinkos teikiamais privalumais ir pan. Net jei būtų nuspręsta, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu ribojama ūkinės veiklos laisvė, toks ribojimas neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai, nes ūkinės veiklos laisvė nėra absoliuti, ji gali būti ribojama.

Energetika yra nacionaliniam saugumui strategiškai svarbus sektorius, o valstybė turi kontroliuoti strategiškai svarbius objektus. Įprasta, kad plėtoti ir valdyti tam tikrą energetikos infrastruktūrą pavedama strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčioms bendrovėms, pvz., „Lietuvos energija“, UAB, yra strateginių elektrinių savininkė, LITGRID, AB, – elektros perdavimo sistemos operatorė, AB LESTO – elektros skirstomųjų tinklų operatorė. Visi šie subjektai yra ir, vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymu (toliau – Strateginių įmonių įstatymas), privalo būti kontroliuojami valstybės. SGD terminalo strateginė reikšmė pripažįstama SGD terminalo įstatyme, Strateginių įmonių įstatyme, Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatyme, Seimo 2007 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. X-1046 patvirtintoje Nacionalinėje energetikos strategijoje, Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 patvirtintoje Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje. Valstybė privalo kontroliuoti SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovę, kad užtikrintų šio projekto įgyvendinimą. 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 994/2010 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 2004/67/EB (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 994/2010 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių), 6 straipsnio 1 dalimi valstybės narės yra įpareigotos ne vėliau kaip iki 2014 m. gruodžio 3 d. užtikrinti gamtinių dujų infrastruktūros standartą (N-1). Pagal

šį standartą reikalaujama turėti infrastruktūrą, leidžiančią esamo tiekimo sutrikimo atveju patenkinti Lietuvos gamtinių dujų poreikį. Daugeliui gamtinių dujų rinkoje veikiančių įmonių tiesioginę ar netiesioginę įtaką daro OAO „Gazprom“ (Rusija), todėl šios įmonės nėra suinteresuotos užtikrinti alternatyvių gamtinių dujų tiekimo šaltinių. Taigi, valstybei pakankamai nekontroliuojant SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės (neturint 2/3 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų), tokia bendrovė galėtų būtų tiesiogiai ar netiesiogiai priversta delsti įgyvendinti SGD terminalo projektą arba visiškai tai sustabdyti. Dėl to valstybė, siekdama laiku ir tinkamai įgyvendinti N-1 standartą, privalo kontroliuoti SGD terminalo projektą įgyvendinančią bendrovę. Kadangi pagal šį standartą SGD terminalas turi būti pastatytas ne vėliau kaip iki 2014 m. gruodžio 3 d., SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės finansinė padėtis, turimi žmogiškieji ištekliai ir kiti pajėgumai turi būti tokie, kad per trumpą laiką būtų galima įgyvendinti valstybei itin svarbų projektą. Todėl buvo būtina, kad Vyriausybė pritartų tam, kuri konkreti bendrovė, kurios 2/3 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų dauguma priklauso valstybei, įgyvendins SGD terminalo projektą. SGD terminalo įstatyme nustačius, kad SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė turi būti kontroliuojama valstybės ir turėti Vyriausybės pritarimą, siekta užtikrinti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus: įgyvendinti visuomenei svarbų SGD terminalo projektą, užtikrinti nacionalinį saugumą, vartotojų interesus, skatinti konkurenciją gamtinių dujų sektoriuje.

Teisės aktuose nėra reikalavimo rengti konkursą SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovei parinkti. Konkurso tikslas būtų išrinkti tinkamiausią bendrovę SGD terminalo projektui įgyvendinti. Pagal SGD terminalo įstatymą kandidatais tokiame konkurse galėtų būti tik valstybės kontroliuojami (nacionalinio saugumo interesus atitinkantys) subjektai. Nors teoriškai buvo galima nustatyti reikalavimą organizuoti konkursą, kuriame galėtų dalyvauti tik valstybės valdomos įmonės, tačiau toks reikalavimas būtų buvęs neracionalus, būtų sugaišta daugiau laiko ir dėl to galėtų būti vėluojama įgyvendinti SGD terminalo projektą ir pagal N-1 standartą užtikrinti dujų tiekimo saugumą. Be to, valstybė ir be konkurso turi visą jai reikiamą informaciją apie savo valdomas įmones, todėl konkursas būtų tik nereikalingas formalumas, dėl kurio būtų netikslinga naudoti valstybės lėšas. SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė (AB „Klaipėdos nafta“), nors ir paskirta be konkurso, yra perkančioji organizacija, todėl vykdo su SGD terminalo projektu susijusius viešuosius pirkimus (išskyrus įstatymų leidžiamas išimtis). Taip garantuojama, kad SGD terminalo projektas būtų vykdomas skaidriai ir mažiausiomis sąnaudomis.

1.2. SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas vadinamasis SGD terminalo priedas yra atlyginimas už paslaugas, o tai nėra nei turto nusavinimas, nei nuosavybės teisių apribojimas. Šis priedas nustatytas tik gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojams, o ne apskritai visiems Lietuvos gyventojams. SGD terminalo priedas yra atlyginimas už paslaugas,

susijusias su gamtinių dujų perdavimu į gamtinių dujų sistemą. Kiekviena paslauga turi būti atlyginama, jei nesusitarta priešingai. Kitaip nei turto nusavinimo atveju, šis mokėjimas turi būti vykdomas ne valstybei, o perdavimo sistemos operatoriui, ir tik tol, kol yra naudojamasi perdavimo sistema. Įpareigojus mokėti SGD terminalo priedą nuosavybė nėra ribojama, nes mokėti šį priedą yra piniginė prievolė, valstybės nustatyta gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojams už naudojimąsi gamtinių dujų perdavimo sistema. SGD terminalu gamtinės dujos bus perduodamos į perdavimo sistemą. Gamtinių dujų sistemos naudotojų prievolė atsiskaityti už teikiamas paslaugas yra numatyta teisės aktuose. Atsiskaitymas už paslaugas neturėtų būti laikomas nuosavybės teisės apribojimu, juo labiau nusavinimu.

Net jei ginčijamu reguliavimu nuosavybė ir yra ribojama, toks ribojimas leidžiamas. Užtikrinti nacionalinį energetinį saugumą neabejotinai yra valstybės pripažintas ir teisės ginamas visuomenės interesas, tai yra bendras visų Lietuvos Respublikos piliečių interesas. SGD terminalo įrengimas ir jo sujungimas su gamtinių dujų perdavimo sistema laikytinas neatsiejama bendros gamtinių dujų sistemos plėtros dalimi. Gamtinių dujų sistemos vartotojas turi mokėti ne tik už tiesiogiai naudojamą infrastruktūrą, bet ir už visą gamtinių dujų sistemos perdavimo infrastruktūrą. SGD terminalą finansuoti vartotojų lėšomis yra būtina siekiant užtikrinti nacionalinį energetinį saugumą. Be SGD terminalo priedo, kurį mokės visi gamtinių dujų vartotojai, nebūtų įmanoma efektyviai ir laiku įgyvendinti projekto. SGD terminalo priedo įtraukimas į perdavimo paslaugos kainą yra vienas optimaliausių finansavimo mechanizmų, nes taip fiksuotos sąnaudos yra paskirstomos visiems dujų vartotojams proporcingai pagal jiems patiektą gamtinių dujų kiekį. Be to, SGD terminalo priedo mokėjimą kontroliuoja Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, kuri užtikrina, kad į perdavimo paslaugos kainą būtų įtrauktos tik pagrįstos sumos ir kad ši kaina nepagrįstai neišaugtų.

1.3. Perdavimo sistemos operatoriaus, kuriam nustatyta pareiga administruoti SGD terminalo priedo lėšas, nuosavybės teisės nepažeidžiamos. Privataus subjekto pareigą vykdyti valstybės funkcijas suponuoja nuosavybės socialinė funkcija. Perdavimo sistemos operatoriaus sąnaudos, susijusios su pavedimu administruoti SGD terminalo priedo lėšas, SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nėra tiesiogiai numatytos, nes joje nustatyta, kad SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudos ar jų dalis Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti įtraukiamos į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą, vadovaujantis Energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytais energijos kainų reguliavimo reikalavimais. Būtent Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos priimtuose teisės aktuose nustatyta, kad SGD terminalo priedo lėšų administravimo sąnaudos yra įtraukiamos į SGD terminalo priedą, taip pat patvirtinta konkreti suma

šioms administravimo sąnaudoms padengti. Taigi privataus subjekto patiriamos SGD terminalo priedo lėšų administravimo sąnaudos yra tinkamai atlyginamos.

1.4. Į Lietuvą gamtinės dujos buvo tiekiamos vienintelio išorės tiekėjo. Jeigu SGD terminalo įstatymo 11 straipsnyje įtvirtinta 25 procentų taisyklė nebūtų nustatyta, SGD terminalas negarantuotų ilgalaikės konkurencingos rinkos sukūrimo. Esant laisvai ir konkurencingai rinkai gamtinių dujų importuotojai ir vartotojai galėtų laisvai pasirinkti infrastruktūrą, per kurią jiems būtų tiekiamos gamtinės dujos. 25 procentų taisykle siekiama užtikrinti SGD terminalo projekto įgyvendinimą ir tolesnę jo veiklą, ši taisyklė yra būtina technologiniam ir ekonominiam SGD terminalo veiklos minimumui užtikrinti. SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta pareiga įsigyti 25 procentus dujų ne tik per SGD terminalą, bet ir jungiamaisiais gamtinių dujų vamzdynais. Taip užtikrinama, kad jungiamaisiais vamzdynais ir per SGD terminalą dujas tiekiantys asmenys turėtų lygias konkurencines galimybes, t. y. turėtų po 25 procentus rinkos dalies. Likusi 50 procentų rinkos dalis būtų nereguliuojama ir priklausytų nuo rinkos dalyvių gebėjimo veikti sąžiningos konkurencijos sąlygomis. Ginčijamu reguliavimu sukuriama importuotojų galimybė pasirinkti gamtinių dujų tiekimo infrastruktūrą ir tiekėją, todėl ūkinės veiklos laisvė yra ne ribojama, o išplečiama.

Net jei ūkinės veiklos laisvė ribojama, ginčijamos SGD terminalo įstatymo nuostatos atitinka visas sąlygas, taikomas konstituciškai teisėtam ribojimui: 25 procentų taisyklė yra būtina siekiant įgyvendinti SGD terminalo projektą ir taip užtikrinti Konstitucijoje įtvirtintas vertybes ir konstituciškai svarbius tikslus (bendrą tautos gerovę, sąžiningos konkurencijos laisvę, vartotojų interesų apsaugą ir energetinį saugumą); 25 procentų taisyklė taikoma tiek esamai gamtinių dujų tiekimo infrastruktūrai, tiek naujai infrastruktūrai – SGD terminalui, ji nėra absoliuti, leidžiama pasirinkti per SGD terminalą tiekiamų dujų tiekėją, sudaryti mainų sandorius ir kt.; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo.

SGD terminalas sudarys prielaidas vartotojams įsigyti gamtinių dujų konkurencingomis pasaulinėje suskystintų gamtinių dujų rinkoje nustatytomis kainomis, taip pat tikėtina, kad dėl konkurencijos sumažės ir iš Rusijos tiekiamų gamtinių dujų kaina. Kadangi Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija vykdys SGD terminalo operatoriaus teikiamų paslaugų kainos ir kitos su prekyba gamtinėmis dujomis per SGD terminalą susijusios kainos reguliavimą, bus užtikrinami vartotojų interesai, jie nebus įpareigoti įsigyti gamtinių dujų nepagrįstai didele kaina.

1.5. SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį „imk arba mokėk“ sąlygą draudžiama taikyti tik tiekėjams, tiekiantiems gamtines dujas į Lietuvos Respubliką jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais, tačiau nedraudžiama jos taikyti per SGD terminalą dujas tiekiantiems tiekėjams, grindžiamas tuo, kad gamtinių dujų vamzdynais importuojamas gamtines dujas tiekia vienintelis tiekėjas, kuris Lietuvos

rinkoje užima monopolinę padėtį. Šis tiekėjas turi rinkos galią, todėl pirkėjams gali vienašališkai primesti „imk arba mokėk“ sąlygą. SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies nuostatoje skirtingas teisinis reguliavimas nustatytas dviem skirtingoms asmenų (ūkio subjektų) grupėms, kurių padėtis jų ekonominės įtakos ir galios, patirties rinkoje ir konkurencinės aplinkos požiūriu yra skirtinga. „Imk arba mokėk“ įsipareigojimas yra teisinė priemonė, sudaranti galimybę dominuojančią ar monopolinę padėtį užimančiam tiekėjui užsitikrinti stabilią rinkos dalį gana ilgam laikotarpiui ir taip riboti konkurentų galimybes plėtoti veiklą. Neapribojus šios galimybės nebūtų galima pasiekti SGD terminalo įstatyme nustatytų tikslų sukurti dujų sektoriuje konkurencingą rinką, kuri yra vartotojų gerovės pagrindas. Ginčijamas teisinis reguliavimas skirtas monopolijai reguliuoti, „imk arba mokėk“ įsipareigojimo sąlygos nebus taikomos subjektams, kurie Lietuvos rinkai dujas tieks per SGD terminalą. Per SGD terminalą veikiantys tiekėjai taps naujais Lietuvos gamtinių dujų tiekimo rinkos dalyviais, kurie dėl pirkėjų (importuotojų) konkuruos tarpusavyje ir su dabartine monopolininke. Šie subjektai, būdami nauji rinkos dalyviai, rinkoje neturės derybinės galios, taip pat neturės reikšmingos rinkos dalies, galimybių vienašališkai primesti sutarčių sąlygų, nusistovėjusių verslo santykių ir veiks konkurencingos rinkos sąlygomis. Įstatyme pagrįstai nustatytas draudimas tiekėjams, tiekiantiems gamtines dujas gamtinių dujų vamzdynais, taikyti „imk arba mokėk“ sąlygą, nes nenustačius šio draudimo būtų sudarytos sąlygos toliau išlaikyti monopolinę vieno gamtinių dujų tiekėjo padėtį. Gamtinių dujų tiekėjai, kurie tieks dujas per SGD terminalą, kitaip nei gamtinių dujų vamzdynu dujas tiekiantis tiekėjas, veiks konkurencingoje aplinkoje – skirtingai nuo dujų vamzdyno infrastruktūros, per SGD terminalą dujas galės tiekti keli konkuruojantys tiekėjai, o dujų importuotojai turės galimybę per SGD terminalą įsigyti bet kurio pasaulyje veikiančio dujų tiekėjo siūlomų gamtinių dujų. Nustatytu ribojimu ne suvaržomos asmenų teisės plėtoti gamtinių dujų tiekimo verslą, o tik nustatomi būtini reikalavimai sutarčių turiniui siekiant apriboti gamtinių dujų tiekimo rinkoje veikiančių asmenų galimybes reikalauti iš pirkėjų prisiimti ilgalaikius pirkimo įsipareigojimus, ribojančius pirkėjų teises ir užkertančius kelią galimai konkurencijai.

2. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo nario D. Kreivio (atstovaujančio suinteresuotam asmeniui – Seimui bylos dalyje pagal pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą Nr. 1B-52/2014 ir pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo prašymą Nr. 1B-65/2014) rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijai. Seimo atstovo pozicija grindžiama šiais argumentais.

2.1. SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatytas SGD terminalo priedas neturi mokesčiams būdingų požymių, kaip tai suprantama pagal mokesčių teisę. SGD terminalo priedas yra ne piniginė prievolė valstybei, bet valstybės nustatytas privalomas mokėjimas SGD terminalo

operatoriui – AB „Klaipėdos nafta“, kurį gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojai moka Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatyta tvarka ir sąlygomis atsiskaitydami už gamtinių dujų perdavimo paslaugą. Taigi SGD terminalo priedą moka ne visi fiziniai ir juridiniai asmenys, o tik tie, kurie naudojasi gamtinių dujų perdavimo paslauga, jis mokamas ne į valstybės biudžetą ir yra naudojamas įstatyme nurodytoms SGD terminalo sąnaudoms padengti.

Mokesčių santykiai – tai valdingo pobūdžio teisiniai mokesčių mokėtojų ir valstybės vykdomosios valdžios institucijų santykiai, už mokesčių įstatymų pažeidimus taikoma finansinė, administracinė, baudžiamoji atsakomybė. Tuo tarpu SGD terminalo priedą gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojai SGD terminalo operatoriui moka per gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorių, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija SGD terminalo priedo dydį nustato vadovaudamasi energijos kainų reguliavimo principais, iš gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojų, nesumokėjusių SGD terminalo priedo, nesumokėta suma gali būti išieškoma teismine tvarka, jiems netaikoma administracinė ar baudžiamoji atsakomybė.

2.2. Investicijos į infrastruktūrą yra labai svarbios užtikrinant gamtinių dujų tiekimo saugumą. SGD terminalo sąnaudos, kurios dengiamos iš vartotojų surenkamomis SGD terminalo priedo lėšomis, yra privataus ūkio subjekto (SGD terminalo operatoriaus) patirtos sąnaudos, kurios suvisuomeninamos panašiai kaip ir jungiamųjų dujotiekių atveju. SGD terminalo sąnaudų suvisuomeninimas grindžiamas viešuoju interesu. Pagrindinis SGD terminalo tikslas – užtikrinti gamtinių dujų tiekimo saugumą. Tačiau tam, kad SGD terminalas galėtų padėti valstybei pasiekti šį tikslą, būtina sudaryti sąlygas SGD terminalo projektą įgyvendinančiai bendrovei efektyviai įgyvendinti teises ir vykdyti pareigas. Kaip yra konstatavusi Europos Komisija, be SGD terminalo priedo ir pirkimo įpareigojimo SGD terminalas nebūtų konkurencingas ir perspektyvus, jam trūktų finansavimo ir jis negalėtų vykdyti investicijų, be pagalbos nebūtų galima praktiškai įgyvendinti terminalo projekto ir taip padėti užtikrinti gamtinių dujų tiekimo saugumo.

2.3. SGD terminalo sąnaudų suvisuomeninimą lemia keli objektyvūs veiksniai. Tai, kad gamtinių dujų tiekimo šaltiniai nediversifikuojami, iš esmės yra pagrindinė didelės gamtinių dujų kainos priežastis. Didelę gamtinių dujų kainą lemia ir tai, kad konkurencija didmeninėje ir mažmeninėje tiekimo rinkoje iš esmės negalima, nes visos gamtinės dujos tiekiamos iš to paties šaltinio, t. y. gamtinių dujų tiekimo iš išorės rinkoje yra monopolinė padėtis, dėl kurios Lietuvos gamtinių dujų vartotojai priversti gamtines dujas įsigyti nepalankiomis kainomis. Didelė gamtinių dujų kaina daro neigiamą poveikį ne tik individualiems vartotojams, bet ir visam Lietuvos ūkiui, nes didelės energetinių išteklių kainos turi tiesioginės įtakos didesnei Lietuvoje gaminamų prekių ir teikiamų paslaugų savikainai, daro neigiamą poveikį namų ūkių perkamajai galiai. Tokiomis aplinkybėmis SGD terminalo sąnaudų suvisuomeninimas įtraukiant jas į gamtinių dujų perdavimo kainą atitinka valstybės ir visuomenės interesus, taip pat šią gamtinių dujų perdavimo kainos

dedamąją tiesiogiai ar netiesiogiai mokančių asmenų (pvz., šilumos, pagamintos deginant dujas, vartotojų) interesus.

SGD terminalas, kartu ir SGD terminalo priedas, duos trejopą naudą. Pirma, SGD terminalas užtikrins gamtinių dujų tiekimo saugumą ir patikimumą, nes tai yra alternatyvus gamtinių dujų tiekimo šaltinis, kuriuo, esant būtinybei, galės naudotis net ir tie gamtinių dujų naudotojai, kurie šiuo metu dujas gauna tik vamzdynais iš OAO „Gazprom“. Antra, SGD terminalas leis užtikrinti gamtinių dujų tiekimo šaltinių diversifikavimą ir panaikinti priklausomybę nuo vienintelio išorės gamtinių dujų tiekėjo. Trečia, SGD terminalas skatins konkurenciją gamtinių dujų sektoriuje, nes bus sudarytos prielaidos formuotis gamtinių dujų rinkai, kurioje atsiras naujų gamtinių dujų importuotojų, o esamiems rinkos dalyviams bus sudaryta galimybė pasirinkti gamtinių dujų tiekėją. Gamtinių dujų rinkoje atsiradus konkurencijai, gamtinių dujų kaina mažės ir tai duos naudos tiesiogiai ir netiesiogiai gamtines dujas vartojantiems asmenims, kartu valstybei ir visai visuomenei.

2.4. Iš kaip SGD terminalo priedas surinktų lėšų turėtų būti dengiamos ne tik investicinės, bet ir veiklos sąnaudos. Šių sąnaudų kompensavimas SGD terminalo operatoriui grindžiamas tuo, kad valstybė paveda SGD terminalo operatoriui vykdyti viešuosius interesus atitinkančią paslaugą – eksploatuoti SGD terminalą. Europos Komisija taip pat pripažino, kad pavedimas įrengti SGD terminalą ir jį eksploatuoti yra bendros ekonominės svarbos paslaugas atitinkanti užduotis.

2.5. Taigi SGD terminalo priedas negali būti laikomas mokesčiu ar kitu privalomu mokėjimu mokesčių teisės požiūriu, nes jis neturi mokesčiams būdingų požymių. SGD terminalo priedas yra viena iš priemonių, sudarančių sąlygas užtikrinti, kad visos pagrįstos ypatingos valstybinės svarbos ekonominį projektą įgyvendinančio ūkio subjekto patirtos SGD terminalo įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos bus padengtos. Tai padeda pasiekti pagrindinį tikslą – užtikrinti gamtinių dujų tiekimo saugumą. Šis tikslas yra valstybės politikos dalis, ši politika nebūtinai turi būti finansuojama iš valstybės surenkamų mokesčių, ji gali būti vykdoma skatinant ūkio subjektus įgyvendinti valstybei svarbius projektus. SGD terminalo įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos, kurias padengia gamtinių dujų vartotojai atsiskaitydami už gamtinių dujų perdavimą, nėra ir negali būti laikomos valstybės mokesčio objektu.

3. Minėta, kad rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovių A. Galubickienės, A. A. Petravičienės, V. Greičiuvienės ir L. Rimšaitės rašytiniai paaiškinimai. Juose teigiama, kad Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimas Nr. 199 tiek, kiek juo pritariama, kad AB „Klaipėdos nafta“, kaip SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų SGD terminalo projektą, neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai. Vyriausybės atstovių pozicija grindžiama šiais argumentais.

3.1. Ginčijamu Vyriausybės nutarimu, kuriuo pritariama, kad AB „Klaipėdos nafta“ įgyvendintų SGD terminalo projektą, nenustatyta jokių atitinkamos ūkinės veiklos ribojimų ar draudimų statyti panašius SGD terminalus. Vyriausybė SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovę pasirinko laikydamasi SGD terminalo įstatyme tokiai bendrovei nustatytų reikalavimų ir atsižvelgdama į tokios bendrovės galimybes vykdyti SGD terminalo projektą, teisės aktuose nebuvo nustatyta reikalavimo rengti konkursą SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovei parinkti.

3.2. AB „Klaipėdos nafta“ buvo vienintelė ir tinkamiausia bendrovė SGD terminalo projektui įgyvendinti. SGD terminalo įstatymo ir ginčijamo Vyriausybės nutarimo priėmimo metu AB „Klaipėdos nafta“ jau buvo strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinti bendrovė, kurios daugiau kaip 2/3 akcijų valdė valstybė, t. y. ji atitiko SGD terminalo įstatyme ir Strateginių įmonių įstatyme nustatytus reikalavimus. AB „Klaipėdos nafta“ taip pat jau buvo atlikusi parengiamuosius darbus SGD terminalo projektui įgyvendinti, todėl pavesti jai tęsti projektą buvo efektyviausia. Be to, AB „Klaipėdos nafta“ veikia Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste, kuris buvo laikomas realiausia SGD terminalo statybos vieta, jos veikla yra analogiška SGD terminalo veiklai – AB „Klaipėdos nafta“ valdo naftos produktų perpylimo terminalą (SGD terminalas vykdys gamtinių dujų „perpylimo“ (išdujinimo) veiklą). Taigi AB „Klaipėdos nafta“ turėjo patirties ir tinkamiausią personalą SGD terminalo projektui įgyvendinti. Be to, AB „Klaipėdos nafta“ buvo finansiškai pajėgi įgyvendinti šį projektą. Pritariant tam, kad AB „Klaipėdos nafta“ įgyvendintų SGD terminalo projektą, nebuvo jokių kitų subjektų, kurie būtų aiškiai pageidavę tapti SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrove.

4. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos ministro pirmininko 2015 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 37 „Dėl atstovavimo Lietuvos Respublikos Konstituciniame Teisme“ suinteresuotam asmeniui – Vyriausybei šioje konstitucinės justicijos byloje atstovauti įgalioti Energetikos ministerijos Teisės skyriaus vedėja A. A. Petravičienė ir šios ministerijos Naftos ir dujų skyriaus vedėjas D. Bražiūnas.

III

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gautos Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos generalinio direktoriaus Deivido Kriaučiūno, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos pirmininkės Dianos Korsakaitės rašytinės nuomonės.

IV

1. Konstitucinio Teismo posėdyje pareiškėjos – Seimo narių grupės atstovas advokatas G. Kaminskas iš esmės pakartojo prašyme išdėstytus argumentus, taip pat pateikė papildomus paaiškinimus ir atsakė į klausimus. Seimo narių grupės atstovas G. Kaminskas Konstitucinio

Teismo posėdyje taip pat pakartojo Seimo narių grupės prašymą Konstituciniam Teismui kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo šioje konstitucinės justicijos byloje.

2. Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Seimo atstovai Seimo nariai A. Kubilius ir D. Kreivys iš esmės pakartojo Konstituciniam Teismui rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus, taip pat pateikė papildomus paaiškinimus ir atsakė į klausimus.

3. Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovė A. A. Petravičienė iš esmės pakartojo Konstituciniam Teismui rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus, taip pat pateikė papildomus paaiškinimus ir atsakė į klausimus.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

1. Pareiškėja – Seimo narių grupė prašo ištirti *inter alia,* ar Konstitucijos 23 straipsnio 1 daliai, 46 straipsnio 1, 4, 5 dalims neprieštarauja SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio 1, 2, 3 dalys tiek, kiek gamtinių dujų įmonės, jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuojančios gamtines dujas į Lietuvos Respubliką, įpareigojamos per suskystintų gamtinių dujų terminalą įsigyti ne mažiau kaip 25 procentus bendro gamtinių dujų kiekio, kurį tokia įmonė per metus patiekia į gamtinių dujų sistemą.

Pareiškėja – Seimo narių grupė taip pat prašo ištirti, ar Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsnio 1, 4 dalims neprieštarauja SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies nuostata „Tokioms gamtinių dujų įmonėms po šio įstatymo įsigaliojimo sudarytų sutarčių pagrindu negali būti taikomas įpareigojimas mokėti už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį (vadinamasis „imk arba mokėk“ įsipareigojimas)“ tiek, kiek joje nurodytas įpareigojimas negali būti taikomas mokant tik už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį, tačiau yra taikomas mokant už per suskystintų gamtinių dujų terminalą importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį.

1.1. Seimas 2012 m. birželio 12 d. priėmė Suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymą. Šio įstatymo 11 straipsnio „Prekyba gamtinėmis dujomis“ 1, 2, 3 dalyse, kurių atitiktį Konstitucijai prašo ištirti pareiškėja – Seimo narių grupė, buvo nustatyta:

„1. Siekiant užtikrinti SGD terminalo būtinąją veiklą, tai yra SGD terminalo technologinį pajėgumą, reikalingą nuolat ir efektyviai patenkinti gamtinių dujų poreikį Lietuvos Respublikoje, taip pat siekiant garantuoti SGD terminalo veiklos technologinį ir ekonominį pagrįstumą bei skatinti efektyvų diversifikuotų gamtinių dujų tiekimo šaltinių konkurencingumą, per SGD terminalą

importuojamų ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų vidaus rinkoje suvartojamų gamtinių dujų kiekis turi sudaryti ne mažiau kaip 25 procentus viso Lietuvos Respublikoje suvartojamo gamtinių dujų kiekio per metus.

2. Gamtinių dujų įmonės, jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuojančios gamtines dujas į Lietuvos Respubliką, per SGD terminalą ir jungiamaisiais bei kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais (kiekvienu iš šių būdų atskirai) privalo įsigyti ne mažesnę kaip šio straipsnio 1 dalyje nustatytą procentinę dalį bendro gamtinių dujų kiekio, kurį tokia įmonė per metus patiekia į gamtinių dujų sistemą. Vyriausybė nustato šio įpareigojimo įgyvendinimo tvarką, atsižvelgdama į teisėtų lūkesčių, proporcingumo, viešojo intereso ir privačių interesų derinimo principus. Tokioms gamtinių dujų įmonėms po šio įstatymo įsigaliojimo sudarytų sutarčių pagrindu negali būti taikomas įpareigojimas mokėti už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį (vadinamasis „imk arba mokėk“ įsipareigojimas).

3. Komisija nustato per SGD terminalą importuojamų ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų vidaus rinkoje suvartojamų gamtinių dujų, kurių kiekis turi sudaryti ne mažiau kaip 25 procentus viso Lietuvos Respublikoje suvartojamo gamtinių dujų kiekio per metus, kainos viršutinę ribą. Komisija tvirtina šių gamtinių dujų viršutinės kainų ribos skaičiavimo metodiką.“

Taigi SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. redakcija) 1, 2, 3 dalyse buvo nustatytas privalomo gamtinių dujų pirkimo iš SGD terminalo teisinis reguliavimas, pagal kurį, siekiant užtikrinti SGD terminalo būtinąją veiklą, minimalus per SGD terminalą importuojamų ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų vidaus rinkoje suvartojamų gamtinių dujų kiekis turėjo sudaryti ne mažiau kaip 25 procentus viso Lietuvos Respublikoje suvartojamo gamtinių dujų kiekio per metus, o gamtinių dujų įmonės, jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuojančios gamtines dujas į Lietuvos Respubliką, įpareigotos per SGD terminalą įsigyti ne mažiau kaip 25 procentus bendro gamtinių dujų kiekio, kurį tokios įmonės per metus patiekia į gamtinių dujų sistemą; tokioms gamtinių dujų įmonėms po šio įstatymo įsigaliojimo sudarytų sutarčių pagrindu negalėjo būti taikomas įpareigojimas mokėti už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį (vadinamasis „imk arba mokėk“ įsipareigojimas).

1.2. Seimas 2013 m. birželio 27 d. priėmė Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5, 10 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymą, įsigaliojusį 2013 m. liepos 16 d. (su tam tikra išimtimi), kuriuo pakeitė SGD terminalo įstatymo 11 straipsnį (2012 m. birželio 12 d. redakcija) ir jį išdėstė nauja redakcija.

SGD terminalo įstatymo 11 straipsnyje „Prekyba gamtinėmis dujomis“ (2013 m. birželio 27 d. redakcija) yra nustatyta:

„1. Siekiant užtikrinti SGD terminalo būtinąją veiklą, tai yra SGD terminalo technologinį pajėgumą, reikalingą nuolat ir efektyviai patenkinti gamtinių dujų poreikį Lietuvos Respublikoje, taip pat siekiant garantuoti SGD terminalo veiklos technologinį ir ekonominį pagrįstumą bei skatinti efektyvų diversifikuotų gamtinių dujų tiekimo šaltinių konkurencingumą, valstybės reguliuojamai elektros energijos ir (ar) šilumos energijos gamybai užtikrinti pirmumo tvarka privalo būti tiekiamos per SGD terminalą įvežtos gamtinės dujos. Vyriausybė patvirtina SGD terminalo būtinajai veiklai užtikrinti reikalingą minimalų metinį dujinamų gamtinių dujų kiekį, kuriuo pripažįstamas SGD terminalo operatoriaus ar bendrovės deklaruotas suskystintų gamtinių dujų kiekis, kuris yra pagrįstai reikalingas stabiliam SGD terminalo dujinimo technologijos procesui minimaliu nepertraukiamu režimu palaikyti (toliau – SGD terminalo būtinasis kiekis).

2. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyto įpareigojimo vykdymą užtikrina paskirtasis tiekėjas, vadovaudamasis šiame įstatyme ir Vyriausybės nustatytais reikalavimais. Paskirtąjį tiekėją Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis konkurso būdu paskiria Energetikos ministerija. Paskirtuoju tiekėju gali būti skiriama įmonė, kurioje valstybei tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų. Paskirtasis tiekėjas negali vykdyti veiklos, susijusios su energijos perdavimu ir (ar) skirstymu, taip pat kita paskirtojo tiekėjo veikla, jo valdymas ir organizacinė struktūra neturi prieštarauti veiklos gamtinių dujų sektoriuje atskyrimo ir nepriklausomumo reikalavimams. Paskirtasis tiekėjas pripažįstamas strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčia įmone.

3. Elektros energijos ir (ar) šilumos energijos gamintojai, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis paskirstomos remtinos elektros energijos gamybos apimtys ir (ar) kurių gaminamos energijos kaina yra valstybės reguliuojama (toliau – energijos gamintojai), nuo SGD terminalo eksploatavimo pradžios elektros energijai ir (ar) šilumos energijai gaminti sunaudojamų gamtinių dujų tiekimą privalo užsitikrinti tokia tvarka:

1) pagal sutartis su paskirtuoju tiekėju, kurių pagrindu energijos gamintojai paveda paskirtajam tiekėjui pagal galiojančius teisės aktus pirkti suskystintas gamtines dujas ir (ar) SGD terminale dujinamas gamtines dujas energijos gamintojų gamtinių dujų poreikiui užtikrinti, pirmumo tvarka tiekiamas per SGD terminalą įvežtų gamtinių dujų kiekis, atitinkantis SGD terminalo būtinąjį kiekį, kaip nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, kuris paskirstomas energijos gamintojams Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis, atsižvelgiant į energijos gamintojų gamtinių dujų poreikį kiekvienais metais. Sutartys su paskirtuoju tiekėju sudaromos 5 metams ar, šalių tarpusavio susitarimu, ilgesniam laikotarpiui;

2) įgyvendinus šios dalies 1 punkte nustatytą reikalavimą, likusiam energijos gamintojo gamtinių dujų poreikiui užtikrinti gamtinės dujos, vadovaujantis ekonominio naudingumo principu, tiekiamos dvišalių sutarčių su gamtinių dujų tiekėjais pagrindu ar įsigyjamos biržoje. Gamtinių dujų

pirkimus energijos gamintojai vykdo teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis;

3) energijos gamintojų, taip pat kitų elektros energijos ir (ar) šilumos energijos gamybos veiklą vykdančių asmenų pageidavimu viso elektros energijai ir (ar) šilumos energijai gaminti sunaudojamo gamtinių dujų kiekio tiekimas užtikrinamas pagal sutartis su paskirtuoju tiekėju, kurių pagrindu energijos gamintojai suteikia įgaliojimus paskirtajam tiekėjui pagal galiojančius teisės aktus pirkti suskystintas gamtines dujas ir (ar) gamtines dujas energijos gamintojų gamtinių dujų poreikiui užtikrinti, įvertinus šios dalies 1 punkte nustatytą reikalavimą.

4. Energijos gamintojai, planuodami gamtinių dujų poreikį ir derindami gamtinių dujų tiekimo grafiką pagal sutartis su kitais gamtinių dujų tiekėjais, užtikrina šio straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodytų sutarčių su paskirtuoju tiekėju tinkamą vykdymą ir nesudaro naujų sutarčių, kuriomis būtų pažeidžiamas privalomas reikalavimas dėl per SGD terminalą įvežamų gamtinių dujų tiekimo pirmumo tvarka.

5. Jeigu viso elektros energijai ir (ar) šilumos energijai gaminti sunaudojamo gamtinių dujų kiekio tiekimas užtikrinamas pagal sutartis su paskirtuoju tiekėju, kaip nurodyta šio straipsnio 3 dalies 3 punkte, energijos gamintojo gamtinių dujų vartojimo balansavimą vykdo paskirtasis tiekėjas. Jeigu likęs energijos gamintojo gamtinių dujų poreikis užtikrinamas šio straipsnio 3 dalies 2 punkte numatytu būdu, energijos gamintojo gamtinių dujų vartojimo balansavimą užsitikrina pats energijos gamintojas.

6. Komisija tvirtina gamtinių dujų, kurias energijos gamintojams parduoda paskirtasis tiekėjas, kainos skaičiavimo metodiką. Komisija derina paskirtojo tiekėjo apskaičiuotą bei taikomą šių gamtinių dujų kainą, atsižvelgdama į kainos skaičiavimo metodikoje nustatytas kainos dedamąsias ir jų taikymą. Paskirtojo tiekėjo parduodamų gamtinių dujų kaina, suderinta su Komisija, pripažįstama pagrįstomis energijos gamintojų kuro įsigijimo sąnaudomis ir įtraukiama į jiems taikomas valstybės reguliuojamas energijos kainas.

7. Šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų tinkamo įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę vykdo Komisija, vadovaudamasi jos patvirtintomis Prekybos gamtinėmis dujomis priežiūros taisyklėmis. Komisija jai pavestoms funkcijoms atlikti turi teisę gauti iš valstybės institucijų, įstaigų ir organizacijų bei energetikos įmonių informaciją apie gamtinių dujų įvežimą į Lietuvos Respubliką ir įsigyjamus gamtinių dujų kiekius iš skirtingų šaltinių, taip pat kitą susijusią informaciją, reikalingą faktiniam gamtinių dujų tiekimo diversifikavimui Lietuvos Respublikos gamtinių dujų rinkoje įvertinti.

8. Šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai laikomi privaloma energetikos sektoriaus reguliuojamos veiklos sąlyga, už kurios nevykdymą ar netinkamą vykdymą, taip pat už kitus susijusius energetikos sektoriaus reguliuojamos veiklos pažeidimus energetikos įmonėms gali būti skiriamos baudos Energetikos įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis. Šio straipsnio 1 dalyje

nustatyto įpareigojimo tinkamą vykdymą Vyriausybė papildomai įvertina teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis, tvirtindama viešuosius interesus atitinkančias paslaugas elektros energetikos sektoriuje teikiančius asmenis ir energijos gamintojams paskirstydama remtinos elektros energijos gamybos apimtis.

9. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyto įpareigojimo taikymo laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis kaip pradinis SGD terminalo eksploatavimo laikotarpis, tai yra 10 metų nuo SGD terminalo eksploatavimo pradžios, nustato Vyriausybė. Šio įpareigojimo vykdymas Vyriausybės sprendimu gali būti sustabdytas ar nutrauktas nepasibaigus nustatytam laikotarpiui, kai Komisija, suderinusi su Energetikos ministerija, pateikia Vyriausybei išvadą, kad Lietuvos Respublikos gamtinių dujų rinka yra pakankamai išvystyta ir integruota, kad efektyvios konkurencijos rinkoje sąlygomis būtų užtikrintas diversifikuotas gamtinių dujų tiekimas ir vartojimas, energijos tiekimo saugumas ir patikimumas bei vartotojų interesų apsauga. Komisija šias aplinkybes įvertina rengdama kiekvienų metų gamtinių dujų rinkos stebėsenos ataskaitą.

10. SGD terminalo operatoriaus teikiamų paslaugų kainos reguliuojamos Gamtinių dujų įstatyme nustatyta tvarka. Skystinimo paslaugų kainos gali būti diferencijuojamos SGD terminalo naudotojų grupėms taikant *mutatis mutandis* Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnio 14 dalies nuostatas. Kainų reguliavimą gamtinių dujų sektoriuje vykdo Komisija.“

Taigi SGD terminalo įstatymo 11 straipsnyje (2013 m. birželio 27 d. redakcija) nustatytas privalomo gamtinių dujų pirkimo iš SGD terminalo teisinis reguliavimas, pagal kurį, siekiant užtikrinti SGD terminalo būtinąją veiklą, ne ilgiau kaip 10 metų nuo SGD terminalo eksploatavimo pradžios valstybės reguliuojamai elektros energijos ir (ar) šilumos energijos gamybai užtikrinti pirmumo tvarka privalo būti tiekiamos per SGD terminalą įvežtos gamtinės dujos, kurių minimalų metinį kiekį patvirtina Vyriausybė. Šį minimalų metinį dujinamų gamtinių dujų kiekį, užsitikrindami elektros energijai ir (ar) šilumos energijai gaminti sunaudojamų gamtinių dujų tiekimą, privalo įsigyti elektros energijos ir (ar) šilumos energijos gamintojai, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis paskirstoma remtinos elektros energijos gamybos apimtis ir (ar) kurių gaminamos energijos kaina yra valstybės reguliuojama.

1.3. Palyginus SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. redakcija) 1, 2, 3 dalyse nustatytą teisinį reguliavimą su šiuo metu galiojančiu teisiniu reguliavimu, nustatytu šio įstatymo 11 straipsnyje (2013 m. birželio 27 d. redakcija), matyti, kad jis buvo pakeistas, *inter alia* pareiškėjos – Seimo narių grupės ginčijamu aspektu:

– nustatyta, kad, siekiant užtikrinti SGD terminalo būtinąją veiklą, per SGD terminalą įvežtas gamtines dujas, kurių minimalų metinį kiekį patvirtina Vyriausybė, ne ilgiau kaip 10 metų nuo SGD terminalo eksploatavimo pradžios privalo įsigyti elektros energijos ir (ar) šilumos energijos gamintojai ir tik valstybės reguliuojamai elektros energijos ir (ar) šilumos energijos

gamybai užtikrinti;

– neliko nuostatos, kad per SGD terminalą importuojamų ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų vidaus rinkoje suvartojamų gamtinių dujų kiekis turi sudaryti ne mažiau kaip 25 procentus viso Lietuvos Respublikoje suvartojamo gamtinių dujų kiekio per metus;

– neliko nuostatų, kad gamtinių dujų įmonės, jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuojančios gamtines dujas į Lietuvos Respubliką, įpareigojamos per SGD terminalą įsigyti ne mažiau kaip 25 procentus bendro gamtinių dujų kiekio, kurį tokios įmonės per metus patiekia į gamtinių dujų sistemą, ir kad tokioms gamtinių dujų įmonėms po šio įstatymo įsigaliojimo sudarytų sutarčių pagrindu negali būti taikomas įpareigojimas mokėti už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį (vadinamasis „imk arba mokėk“ įsipareigojimas).

Pažymėtina, kad, pakeitus SGD terminalo įstatymo 11 straipsnį (2012 m. birželio 12 d. redakcija), šio straipsnio 1, 2, 3 dalyse buvęs nustatytas teisinis reguliavimas nebuvo perkeltas į kitas šio straipsnio (2013 m. birželio 27 d. redakcija) dalis ar kitus šio įstatymo straipsnius.

1.4. Taigi, įsigaliojus Seimo 2013 m. birželio 27 d. priimtam Suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5, 10 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymui, SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. redakcija) 1, 2, 3 dalyse nustatyto teisinio reguliavimo, kurio atitiktį Konstitucijai tiek, kiek nurodyta, ginčija pareiškėja – Seimo narių grupė, turinys pakito.

Pažymėtina, kad šioje konstitucinės justicijos byloje nėra ginčijama SGD terminalo įstatymo 11 straipsnyje (2013 m. birželio 27 d. redakcija) nustatyto teisinio reguliavimo atitiktis Konstitucijai.

1.5. Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 4 dalyje (1996 m. liepos 11 d. redakcija) nustatyta, kad ginčijamo teisės akto panaikinimas yra pagrindas priimti sprendimą pradėtą teiseną nutraukti.

Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 4 dalies formuluotė „yra pagrindas <...> pradėtai teisenai nutraukti“ aiškintina kaip nustatanti Konstitucinio Teismo teisę tais atvejais, kai į Konstitucinį Teismą kreipėsi ne teismai, bet kiti Konstitucijos 106 straipsnyje nurodyti subjektai, o ginčijamas teisės aktas (jo dalis) nebegalioja – jis yra pripažintas netekusiu galios (panaikintas arba pakeistas) arba jo galiojimas yra pasibaigęs, atsižvelgus į nagrinėjamos bylos aplinkybes, nutraukti pradėtą teiseną (*inter alia* 2006 m. kovo 28 d., 2011 m. gruodžio 22 d., 2012 m. gegužės 2 d. nutarimai).

1.6. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, nutrauktina šios konstitucinės justicijos bylos dalis pagal pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymą ištirti, ar:

– SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. redakcija) 1, 2, 3 dalys tiek, kiek gamtinių dujų įmonės, jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais

importuojančios gamtines dujas į Lietuvos Respubliką, įpareigojamos per suskystintų gamtinių dujų terminalą įsigyti ne mažiau kaip 25 procentus bendro gamtinių dujų kiekio, kurį tokia įmonė per metus patiekia į gamtinių dujų sistemą, neprieštaravo Konstitucijos 23 straipsnio 1 daliai, 46 straipsnio 1, 4, 5 dalims;

– SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostata „Tokioms gamtinių dujų įmonėms po šio įstatymo įsigaliojimo sudarytų sutarčių pagrindu negali būti taikomas įpareigojimas mokėti už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį (vadinamasis „imk arba mokėk“ įsipareigojimas)“ tiek, kiek joje nurodytas įpareigojimas negali būti taikomas mokant tik už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį, tačiau yra taikomas mokant už per suskystintų gamtinių dujų terminalą importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį, neprieštaravo Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsnio 1, 4 dalims.

II

1. Pareiškėja – Seimo narių grupė taip pat prašo ištirti, ar Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai neprieštarauja SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis ir ar Konstitucijos 23 straipsniui neprieštaravo šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija).

Pareiškėjai – Vilniaus apygardos administracinis teismas ir Lietuvos apeliacinis teismas prašo ištirti, ar Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui neprieštaravo SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija).

2. Pareiškėja – Seimo narių grupė taip pat prašo ištirti, ar Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai neprieštarauja Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimas Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) tiek, kiek juo pritariama, kad AB „Klaipėdos nafta“, kaip SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų SGD terminalo projektą.

Nors pareiškėja – Seimo narių grupė prašo ištirti viso Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijai, iš prašymo matyti, kad pareiškėja abejoja, ar Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai neprieštarauja šio Vyriausybės nutarimo 1 punktas, kuriame nustatyta: „Pritarti, kad akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“, kaip suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų suskystintų gamtinių dujų terminalo projektą.“

3. Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, šioje konstitucinės justicijos byloje pagal pareiškėjų – Seimo narių grupės, Vilniaus apygardos administracinio teismo ir Lietuvos apeliacinio teismo prašymus bus tiriama, ar:

– SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio

1 daliai;

– SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 23 straipsniui, 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui;

– Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punktas neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai.

III

1. Aiškinant ginčijamą SGD terminalo įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą svarbu atskleisti Lietuvos gamtinių dujų sektoriaus padėtį priimant SGD terminalo įstatymą, taip pat įstatymų leidėjo ketinimus, užfiksuotus SGD terminalo įstatymo *travaux préparatoires* ir šio įstatymo preambulėje.

1.1. Seimo 2007 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. X-1046 „Dėl Nacionalinės energetikos strategijos patvirtinimo“ patvirtintoje Nacionalinėje energetikos strategijoje *inter alia* nurodyta, kad Lietuvos energetikos sektoriaus silpnybė yra nuo monopolinio tiekėjo priklausančios ir ženkliai didėjančios gamtinių dujų kainos, realios konkurencijos dujų rinkoje nebuvimas, kad naujas SGD terminalas Baltijos regione ženkliai sumažintų priklausomybę nuo vienintelio gamtinių dujų šaltinio iš Rusijos (9 punktas), kad SGD terminalo statyba yra vienas svarbiausių uždavinių siekiant įgyvendinti Lietuvos energetikos strateginius tikslus (13 punktas). Pažymėtina, kad šis uždavinys yra nustatytas ir Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“ patvirtintoje Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje, kurios 79 punkte SGD terminalas įvardytas kaip prioritetinis dujų sektoriaus projektas gamtinių dujų kainoms sumažinti ir gamtinių dujų rinkai sukurti.

Iš SGD terminalo įstatymo projekto aiškinamojo rašto matyti, kad, nesant SGD terminalo, vienintelis Lietuvos Respublikos vidaus rinkoje vartojamų gamtinių dujų šaltinis buvo jungiamaisiais gamtinių dujų vamzdynais per Baltarusijos Respubliką importuojamos OAO „Gazprom“ gamtinės dujos, kad monopolinė šio vienintelio išorės gamtinių dujų tiekėjo padėtis lėmė ne tik Lietuvos Respublikos gamtinių dujų sistemos nepasirengimą užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytą gamtinių dujų infrastruktūros standartą N-1 (t. y. tokį gamtinių dujų infrastruktūros techninį pajėgumą, kuris patenkintų bendrą gamtinių dujų poreikį valstybės teritorijoje, kai išskirtinai didelio gamtinių dujų poreikio dieną sutrinka vienos didžiausios gamtinių dujų infrastruktūros veikimas), visišką valstybės energetinę priklausomybę nuo vienintelio tiekėjo, bet ir vienašališką gamtinių dujų kainodarą, kuri tiesiogiai lėmė Lietuvos Respublikoje vartojamų gamtinių dujų, elektros energijos, šilumos energijos kainų, kartu ir bendrą kainų augimą.

1.2. SGD terminalo įstatymo preambulėje *inter alia* nurodyta, kad SGD terminalo įstatymas priimtas įgyvendinant valstybės energetikos politikos strateginius tikslus ir uždavinius,

vadovaujantis valstybės nacionalinio saugumo prioritetu ir atsižvelgiant į viešuosius interesus gamtinių dujų sektoriuje ir jų apsaugos poreikius bei siekiant sudaryti sąlygas gamtinių dujų tiekimo technologinėms ir prekybinėms alternatyvoms, didinančioms gamtinių dujų tiekimo saugumą ir patikimumą, ir skatinti konkurencingos ir integruotos gamtinių dujų rinkos plėtrą.

Kaip matyti iš SGD terminalo įstatymo projekto aiškinamojo rašto, SGD terminalo įstatymu siekiama, be kita ko, padidinti Lietuvos Respublikos energetinę nepriklausomybę nuo vienintelio išorės gamtinių dujų tiekėjo, skatinti konkurenciją gamtinių dujų rinkoje, pašalinti prielaidas vienašališkai nustatyti gamtinių dujų importo kainą.

1.3. Taigi apibendrinant konstatuotina, kad gamtinės dujos į Lietuvos Respubliką, nesant SGD terminalo, buvo tiekiamos iš vienintelio išorės tiekėjo ir jo monopolinė padėtis gamtinių dujų tiekimo rinkoje darė lemiamą įtaką gamtinių dujų kainoms; įstatymų leidėjas, priimdamas SGD terminalo įstatymą, siekė įgyvendinti valstybės energetikos politikos strateginius tikslus, atsižvelgti į viešuosius interesus gamtinių dujų sektoriuje ir jų apsaugos poreikius, sumažinti priklausomybę nuo šio vienintelio išorės gamtinių dujų tiekėjo, skatinti konkurenciją gamtinių dujų rinkoje, sudaryti prielaidas sumažinti gamtinių dujų kainas ir sąlygas gamtinių dujų tiekimo technologinėms ir prekybinėms alternatyvoms, didinti vartotojų aprūpinimo gamtinėmis dujomis saugumą ir patikimumą.

2. Seimas 2012 m. birželio 12 d. priėmė Suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymą, įsigaliojusį 2012 m. birželio 19 d., kurio 1 straipsnio „Įstatymo paskirtis ir tikslas“ 1 dalyje yra nustatyta: „Šis įstatymas nustato suskystintų gamtinių dujų terminalo įrengimo Lietuvos Respublikos teritorijoje, jo veiklos ir eksploatavimo bendruosius principus bei reikalavimus, taip pat sudaro teisines, finansines ir organizacines sąlygas suskystintų gamtinių dujų terminalo projektui įgyvendinti.“

SGD terminalo įstatymo 2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 2 dalyje yra nustatyta, kad SGD terminalas – tai visuma energetikos statinių ir įrenginių, įskaitant plaukiojančiąją suskystintų gamtinių dujų saugyklą, per kuriuos suskystintos gamtinės dujos importuojamos į Lietuvos Respubliką, priimamos ir per kuriuos gali būti teikiamos papildomos paslaugos, būtinos suskystintų gamtinių dujų dujinimo ir vėlesnio tiekimo į gamtinių dujų perdavimo sistemą procesui. Pagal SGD terminalo įstatymo 2 straipsnio 1 dalį plaukiojančioji suskystintų gamtinių dujų saugykla – tai kaip suskystintų gamtinių dujų saugykla naudojamas tanklaivis su dujinimo įrenginiais, pastatytas ir eksploatuojamas pagal jo klasei taikomus, laivo registracijos valstybėje nustatytus ir kitus reikalavimus.

Pagal SGD terminalo įstatymo 3 straipsnio „Sprendimas dėl SGD terminalo“ 2 dalį SGD terminalas ir SGD terminalo jungtis, kuri šio įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje apibrėžiama kaip dujotiekis, kuriuo gamtinės dujos iš SGD terminalo tiekiamos į gamtinių dujų perdavimo sistemą,

pripažįstami strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčiais įrenginiais, o pagal 3 straipsnio 3 dalį SGD terminalo projektas pripažįstamas ypatingos valstybinės svarbos ekonominiu projektu.

Taigi SGD terminalo įstatyme reglamentuojami SGD terminalo – ypatingos valstybinės svarbos ekonominiu projektu pripažinto ir strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčio įrenginio, per kurį suskystintos gamtinės dujos importuojamos į Lietuvos Respubliką, priimamos ir per kurį gali būti teikiamos papildomos paslaugos, būtinos suskystintų gamtinių dujų dujinimo ir vėlesnio tiekimo į gamtinių dujų perdavimo sistemą procesui, – įrengimo Lietuvos Respublikos teritorijoje, jo veiklos ir eksploatavimo bendrieji principai ir reikalavimai, taip pat juo siekiama sudaryti teisines, finansines ir organizacines sąlygas įgyvendinti SGD terminalo projektą.

3. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, ar Konstitucijai neprieštarauja *inter alia* SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis. SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio „Projekto įgyvendinimas“ 1 dalyje yra nustatyta: „Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos sprendimu projektą įgyvendina projekto įgyvendinimo bendrovė (toliau – bendrovė), kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų.“

Taigi pagal SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalį Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turi teisę nuspręsti, kuri bendrovė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, įgyvendina SGD terminalo projektą.

3.1. SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas aiškintinas kitų šio įstatymo nuostatų kontekste.

3.1.1. SGD terminalo įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta: „Šiuo įstatymu nustatomas specialusis teisinis reguliavimas taikomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) arba jos įgaliotos institucijos sprendimu įgyvendinamam suskystintų gamtinių dujų terminalo projektui.“ Pagal SGD terminalo įstatymo 1 straipsnio 3 dalį teisiniams santykiams, kylantiems šio įstatymo pagrindu, Gamtinių dujų įstatymas ir kiti įstatymai, reglamentuojantys atskirų energetikos sektorių veiklą, taikomi tiek, kiek tai neprieštarauja šiam įstatymui. SGD terminalo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje turi būti įrengtas SGD terminalas ir jo efektyvų veikimą užtikrinanti gamtinių dujų infrastruktūra ir kad SGD terminalas įrengiamas Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje.

Taigi pagal SGD terminalo įstatyme įtvirtintą specialųjį teisinį reguliavimą SGD terminalo projektą Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos sprendimu įgyvendina SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų.

3.1.2. SGD terminalo įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje SGD terminalo projektas apibrėžiamas

kaip projektas, apimantis SGD terminalo projektavimą, įrenginių ir technologijų įsigijimą, terminalo infrastruktūros plėtrą ir įrengimą, terminalo prijungimą prie gamtinių dujų perdavimo sistemos ir kitus susijusius darbus iki terminalo eksploatavimo pradžios. Kaip minėta, pagal SGD terminalo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį SGD terminalas ir SGD terminalo jungtis pripažįstami strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčiais įrenginiais, o pagal šio straipsnio 3 dalį SGD terminalo projektas pripažįstamas ypatingos valstybinės svarbos ekonominiu projektu.

SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė atlieka SGD terminalo infrastruktūros plėtros ir įrengimo darbus ar užtikrina jų atlikimą iki SGD terminalo prijungimo prie gamtinių dujų perdavimo sistemos ir jo eksploatavimo pradžios teisės aktų nustatyta tvarka. Pagal SGD terminalo įstatymo 7 straipsnio „SGD terminalo infrastruktūros plėtra ir įrengimas“ 1 dalį SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė atlieka SGD terminalo ir SGD terminalo jungties plėtros ir įrengimo darbus ar užtikrina jų atlikimą iki SGD terminalo prijungimo prie gamtinių dujų perdavimo sistemos taško, o pagal šio straipsnio 3 dalį SGD terminalo prijungimo prie gamtinių dujų perdavimo sistemos, tai yra magistralinio dujotiekio parengimo, įskaitant dujotiekio (ar dujotiekių) įrengimą ir reikalingo pralaidumo užtikrinimą, gamtinių dujų perdavimo sistemos plėtros ir atnaujinimo, taip pat kitus su SGD terminalo integravimu bendram darbui į gamtinių dujų sistemą susijusius darbus atlieka ar jų atlikimą užtikrina perdavimo sistemos operatorius.

SGD terminalo įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, laikydamasi teisės aktuose ir normatyviniuose techniniuose dokumentuose nustatytų reikalavimų, priima sprendimus dėl SGD terminalo ir SGD terminalo jungties plėtros ir įrengimo, tarp jų sprendimą dėl SGD įrenginių ir (ar) technologijos įsigijimo nuosavybės teise ar kitais teisėto valdymo ir disponavimo pagrindais arba teisės naudotis SGD terminalo veiklai užtikrinti būtinais suskystintų gamtinių dujų įrenginiais ar technologija įgijimo pagal sutartį su tokių įrenginių ar technologijos tiekėju.

SGD terminalo įstatymo 14 straipsnio „Įstatymo įgyvendinimas“ 1 dalyje yra nustatyta, kad Vyriausybė, naudodamasi jai suteiktomis teisėmis ir atlikdama pavestas pareigas, užtikrina tinkamą teisinių, techninių ir organizacinių sąlygų įgyvendinimą, kad SGD terminalo eksploatavimas būtų pradėtas ne vėliau kaip iki 2014 m. gruodžio 3 d., kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 994/2010 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių 6 straipsnio 1 dalyje.

3.1.3. Taigi SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą, kurio atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, aiškinant kitų nurodytų šio įstatymo nuostatų kontekste pažymėtina, kad SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė:

– Vyriausybės (arba jos įgaliotos institucijos) sprendimu įgyvendina ypatingos valstybinės svarbos ekonominiu projektu pripažintą SGD terminalo, kuris turi strateginę reikšmę nacionaliniam

saugumui, projektą;

– įgyvendindama SGD terminalo projektą, Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste atlieka SGD terminalo, kuris turi būti integruotas bendram darbui į gamtinių dujų sistemą, infrastruktūros plėtros ir įrengimo darbus arba užtikrina jo įrengimą ir atlieka kitus susijusius darbus iki SGD terminalo prijungimo prie gamtinių dujų perdavimo sistemos ir jo eksploatavimo pradžios – ne vėliau kaip iki 2014 m. gruodžio 3 d.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad pagal minėtą SGD terminalo įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą SGD terminalas turi būti integruotas bendram darbui į gamtinių dujų sistemą, taigi jis yra sudedamoji gamtinių dujų sistemos dalis.

3.2. SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis, kurios atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, aiškintina ir kitų įstatymų nuostatų kontekste.

3.2.1. Seimo 1996 m. gruodžio 19 d. priimto Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo 1 straipsnio „Įstatymo paskirtis“ 1 dalyje nustatyta, kad šis įstatymas nustato Lietuvos nacionalinio saugumo užtikrinimo pagrindus, kurie išdėstyti priedėlyje.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtinos tokios Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio „Lietuvos nacionalinio saugumo pagrindai“ 4 skyriaus „Svarbiausios nacionalinį saugumą užtikrinančios Lietuvos vidaus politikos nuostatos“ (2004 m. vasario 19 d. redakcija) nuostatos:

– „Strategiškai svarbūs nacionaliniam saugumui ūkio sektoriai Lietuvoje yra: energetikos <...>“;

– „Siekdama užtikrinti nacionalinio saugumo interesų apsaugą, Vyriausybė, laikydamasi Europos Sąjungos teisės reikalavimų, teikia Seimui įstatymu tvirtinti, kurie nacionaliniam saugumui strategiškai svarbūs objektai privalo būti valstybės nuosavybė, o kuriuose ir kokiomis sąlygomis kapitalo dalį gali sudaryti privatus nacionalinis bei užsienio kapitalas, atitinkantis europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, paliekant sprendžiamąją galią valstybei <...>“;

– „Vyriausybė rūpinasi alternatyvių energetikos sektorių plėtra, tarp jų – <...> nuo monopolinio tiekėjo nepriklausomų nacionaliniam saugumui būtinų kuro ir žaliavų įsigijimo šaltinių užtikrinimu, taip pat užtikrina, kad būtų sukauptos nacionalinio saugumo interesų apsaugai krizių atveju reikalingos kuro atsargos. Aprūpinimas energetiniais ištekliais negali būti perduodamas šalių, iš kurių šie ištekliai tiekiami, subjektų kontrolei. Europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinkančioms užsienio investicijoms teikiamos preferencijos.“

Taigi pagal šį Nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą energetikos sektorius yra strategiškai svarbus nacionaliniam saugumui Lietuvos ūkio sektorius; aprūpinimas energijos ištekliais negali būti perduodamas šalių, iš kurių šie ištekliai tiekiami, subjektų kontrolei; Vyriausybė rūpinasi nuo monopolinio tiekėjo nepriklausomų nacionaliniam

saugumui būtinų kuro ir žaliavų įsigijimo šaltinių užtikrinimu; nacionaliniam saugumui strategiškai svarbūs objektai privalo būti valstybės nuosavybė arba juose kapitalo dalį gali sudaryti privatus nacionalinis ir užsienio kapitalas, atitinkantis europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, paliekant sprendžiamąją galią valstybei.

3.2.2. Strateginių įmonių įstatyme (2012 m. birželio 21 d. redakcija) *inter alia* nustatyta:

– „Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turi šios įmonės, kurių kapitalo gali turėti privatūs nacionaliniai ir užsienio asmenys, atitinkantys nacionalinio saugumo interesus, paliekant sprendžiamąją galią valstybei: <...> 8) akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“; <...> 11) suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė“ (4 straipsnio 1 dalis);

– „Šiame įstatyme valstybės sprendžiamoji galia reiškia, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodytose įmonėse valstybei tiesiogiai ar per jos kontroliuojamas įmones turi priklausyti daugiau kaip 1/2 balsų suteikiančių šių įmonių akcijų“ (4 straipsnio 3 dalis);

– „Strateginę <...> reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės ir įrenginiai – Lietuvos Respublikoje esančios ar steigiamos įmonės, projektuojami ar statomi įrenginiai, kuriems pagal jų paskirtį ir (ar) veiklos pobūdį šis įstatymas priskiria strateginę <...> reikšmę nacionaliniam saugumui ir kuriems dėl esminių nacionalinio saugumo interesų apsaugos nustatomos sąlygos ir reikalavimai dėl įmonių ar įrenginių nuosavybės ar valdymo ar bet kurių kitų teisių <...>“ (2 straipsnio 4 dalis);

– „Nacionalinio saugumo interesai – valstybės nepriklausomybės ir suvereniteto apsauga, europinė ir transatlantinė integracija, grėsmių ir rizikos veiksnių esminę reikšmę visuomenės saugumui turintiems energetikos ir kitiems ūkio sektoriams mažinimas“ (2 straipsnio 1 dalis);

– „Ypatingą strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turi <...> suskystintų gamtinių dujų terminalas <...>“ (6 straipsnio 1 dalis);

– „Vyriausybė ir valstybės institucijos, priimdamos sprendimus ir sudarydamos susitarimus, valstybės akcijų valdytojai, priimdami sprendimus, sudarydami susitarimus ir įgyvendindami <...> suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės <...> akcininkų teises, ta apimtimi, kiek yra valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų, užtikrina, kad: 1) <...> suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė <...> efektyviai ir atsižvelgiant į <...> funkcinę paskirtį prisidėtų prie pagrindinio Lietuvos Respublikos energetikos sistemos uždavinio įgyvendinimo – neribotą laiką, nepriklausomai, saugiai ir patikimai aprūpinti Lietuvos vartotojus <...> gamtinėmis dujomis ekonomiškai palankiausiomis sąlygomis“ (6 straipsnio 2 dalis).

Taigi pagal šias Strateginių įmonių įstatymo nuostatas SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovėje, kaip strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčioje įmonėje, valstybei turi priklausyti daugiau kaip 1/2 balsų suteikiančių šios bendrovės akcijų, o likusi

bendrovės akcijų dalis gali priklausyti privatiems nacionaliniams ir užsienio asmenims, atitinkantiems nacionalinio saugumo interesus.

Pažymėtina, kad pagal SGD terminalo įstatymą SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovėje valstybei turi priklausyti ne mažiau kaip 2/3 balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, o pagal Strateginių įmonių įstatymą SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovėje valstybei turi priklausyti daugiau kaip 1/2 balsų suteikiančių šios bendrovės akcijų. Pažymėtina ir tai, kad aptartuoju aspektu SGD terminalo įstatymas Strateginių įmonių įstatymo atžvilgiu yra *lex specialis*.

3.2.3. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme reglamentuojamas *inter alia* bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimų kvalifikuota balsų dauguma priėmimas.

Akcinių bendrovių įstatymo 28 straipsnio „Sprendimai, priimami kvalifikuota balsų dauguma“ 1 dalyje (2003 m. gruodžio 11 d. redakcija su 2011 m. gruodžio 15 d. papildymu) *inter alia* yra nustatyta, kad visuotinis akcininkų susirinkimas kvalifikuota balsų dauguma, kuri negali būti mažesnė kaip 2/3 visų susirinkime dalyvaujančių akcininkų akcijų suteikiamų balsų, priima sprendimus: keisti bendrovės įstatus (1 punktas); nustatyti bendrovės išleidžiamų akcijų klasę, skaičių, nominalią vertę ir minimalią emisijos kainą (2 punktas); dėl pelno (nuostolių) paskirstymo (5 punktas); padidinti įstatinį kapitalą (9 punktas); sumažinti įstatinį kapitalą (10 punktas); dėl bendrovės reorganizavimo ar atskyrimo ir reorganizavimo ar atskyrimo sąlygų patvirtinimo (11 punktas); dėl bendrovės likvidavimo ir likvidavimo atšaukimo (14 punktas). Pažymėtina, kad pagal Akcinių bendrovių įstatymo 20 straipsnio „Visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencija“ 1 dalį (2011 m. gruodžio 15 d. redakcija) minėti sprendimai priskiriami išimtinei visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijai.

SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą aiškinant kartu su nustatytuoju Akcinių bendrovių įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje (2011 m. gruodžio 15 d. redakcija), 28 straipsnio 1 dalyje (2003 m. gruodžio 11 d. redakcija su 2011 m. gruodžio 15 d. papildymu), pažymėtina, kad SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovėje valstybei priklauso tiek balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, kiek reikalinga išimtinei visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijai priskirtiems sprendimams kvalifikuota ne mažesne kaip 2/3 balsų dauguma priimti. Taigi SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatant, jog valstybei turi priklausyti ne mažiau kaip 2/3 balsų SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, siekta užtikrinti, kad valstybė šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime turėtų lemiamą balsų daugumą svarbiausiems bendrovės valdymo klausimams spręsti.

4. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, ar Konstitucijai neprieštaravo *inter alia* SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija). SGD

terminalo įstatymo 5 straipsnyje „Projekto finansavimas“ (2012 m. birželio 12 d. redakcija) buvo nustatyta:

„1. SGD terminalo infrastruktūros plėtra ir įrengimas finansuojami bendrovės nuosavomis ir (ar) skolintomis lėšomis.

2. SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudos ar jų dalis Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti įtraukiamos į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą, vadovaujantis Energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytais energijos kainų reguliavimo reikalavimais. Gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą sudarančias sąnaudas ir gautas pajamas Komisijos nustatyta tvarka administruoja ir SGD terminalo operatoriui kompensuoja gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius (toliau – perdavimo sistemos operatorius).

3. Projektui finansuoti gali būti panaudotos Europos Sąjungos paramos lėšos ir kitos teisėtai gautos pajamos. Teisės aktų nustatyta tvarka gali būti taikomos projekto finansavimo užtikrinimo priemonės (valstybės garantija, laidavimas, turto įkeitimas ir kitos priemonės). Sprendimas suteikti valstybės garantiją dėl paskolos projekto įgyvendinimui finansuoti priimamas Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatyme nustatyta tvarka.“

Taigi SGD terminalo įstatymo 5 straipsnyje nustatyti šie SGD terminalo projekto finansavimo šaltiniai: SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės nuosavos lėšos; SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės skolintos lėšos; gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalis, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudos ar jų dalis (vadinamasis SGD terminalo priedas); Europos Sąjungos paramos lėšos; kitos teisėtai gautos pajamos.

Vadinasi, SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatytas SGD terminalo priedas yra vienas iš SGD terminalo projekto finansavimo šaltinių.

4.1. SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudos ar jų dalis gali būti įtraukiamos į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą, aiškintinas kitų SGD terminalo įstatymo nuostatų kontekste.

4.1.1. SGD terminalo įstatymo 7 straipsnio „SGD terminalo infrastruktūros plėtra ir įrengimas“ 1 dalyje yra nustatyta, kad SGD terminalo ir SGD terminalo jungties plėtros ir įrengimo darbus iki SGD terminalo prijungimo prie gamtinių dujų perdavimo sistemos taško atlieka ar jų atlikimą užtikrina SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, o pagal šio įstatymo 9 straipsnio „SGD terminalo eksploatavimas“ 1 dalį SGD terminalą ir SGD terminalo jungtį eksploatuoja SGD terminalo operatorius, teisės aktų nustatyta tvarka užtikrindamas saugų ir

patikimą suskystintų gamtinių dujų įrenginių funkcionavimą laikantis nustatytų suskystintų gamtinių dujų įrenginių eksploatavimo, priežiūros ir apsaugos reikalavimų.

Taigi pagal šį SGD terminalo įstatyme įtvirtintą teisinį reguliavimą SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė ir SGD terminalo operatorius yra savarankišką funkcinę paskirtį turintys subjektai: SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė įrengia SGD terminalą arba užtikrina jo įrengimą, SGD terminalo operatorius šį terminalą eksploatuoja, užtikrindamas saugų ir patikimą jo funkcionavimą.

4.1.2. SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, kurio atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, aiškinant šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies, 9 straipsnio 1 dalies kontekste pažymėtina, kad į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą gali būti įtraukiamos SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės sąnaudos (jų dalis), susijusios su SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimu, taip pat SGD terminalo operatoriaus sąnaudos (jų dalis), susijusios su SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties eksploatavimu, užtikrinant saugų ir patikimą šio terminalo funkcionavimą.

4.1.3. Vadinasi, pagal SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, atsakinga už SGD terminalo, kuris turi būti sujungtas su gamtinių dujų perdavimo sistema, įrengimą, yra pajamų, gautų iš gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalies, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo sąnaudos (jų dalis), gavėja; SGD terminalo operatorius, atsakingas už šio terminalo eksploatavimą, yra pajamų, gautų iš gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalies, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties eksploatavimo sąnaudos (jų dalis), gavėjas; gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius yra minėtų pajamų administratorius.

4.2. Kaip minėta, SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) buvo *inter alia* nustatyta, kad SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (jų dalis) Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti įtraukiamos į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą, vadovaujantis *inter alia* Energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme nustatytais energijos kainų reguliavimo reikalavimais. Todėl aiškinant SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalį būtina atsižvelgti į Energetikos įstatymo, Gamtinių dujų įstatymo nuostatas, kuriose įtvirtinti *inter alia* energijos kainų reguliavimo reikalavimai.

4.2.1. Energetikos įstatyme (2011 m. gruodžio 22 d. redakcija) *inter alia* nustatyta:

– „Šio įstatymo tikslais energijai priskiriamos ir gamtinės dujos“ (2 straipsnio 12 dalis);

– „Energetikos veikla – ekonominė veikla, apimanti energijos išteklių ar energijos žvalgymą, gavybą, perdirbimą, gamybą, laikymą, transportavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą,

prekybą, rinkodarą ir (ar) energetikos objektų ir įrenginių eksploatavimą“ (2 straipsnio 11 dalis);

– „Energetikos veiklos valdymą, reguliavimą, priežiūrą ir kontrolę Lietuvos Respublikoje pagal kompetenciją atlieka: <...> 5) Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija); <...>“ (4 straipsnio 2 dalis);

– „Komisija atlieka šias funkcijas: <...> 2) tvirtina valstybės reguliuojamų kainų nustatymo metodikas, nustato valstybės reguliuojamas kainas ir kainų viršutines ribas; <...> 7) nustatydama valstybės reguliuojamas kainas, įvertina teikiamų paslaugų sąnaudas atsižvelgdama į protingumo kriterijus atitinkančią investicijų grąžą; <...>“ (8 straipsnio 9 dalis);

– „Energetikos įmonės, besiverčiančios veikla, kurios kainos yra reguliuojamos, numatomas investicijas turi derinti su Komisija. Jeigu šios energetikos įmonių investicijos nėra suderintos su Komisija, jos negali būti pripažintos pagrįstomis valstybės reguliuojamoms kainoms peržiūrėti“ (15 straipsnio 3 dalis);

– „Energetikos sektoriuje kainos yra sutartinės ir valstybės reguliuojamos. Kainos reguliuojamos tvirtinant paslaugų ar energijos kainas, nustatant jų viršutines ribas ar kainų reguliavimo tvarką. <...>“ (19 straipsnio 1 dalis);

– „Nustatant valstybės reguliuojamas kainas, turi būti numatytos būtinos energijos išteklių gavybos, energijos gamybos, pirkimo, perdavimo, skirstymo, tiekimo <...> išlaidos, įvertinta protingumo kriterijus atitinkanti investicijų grąža ir (ar) nuosavybės grąža, taip pat gali būti atsižvelgiama į energetikos sektoriaus plėtrą ir energijos efektyvumą, viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimą“ (19 straipsnio 2 dalis);

– „Viešuosius interesus atitinkančios paslaugos – įstatymų nustatytais atvejais Lietuvos Respublikos Vyriausybės įpareigojimu energetikos įmonių teikiamos viešuosius interesus atitinkančios paslaugos, kuriomis siekiama įgyvendinti valstybės energetikos, ūkio ir (ar) aplinkos apsaugos politikos strateginius tikslus energetikos sektoriuje ir apginti teisėtus visuomenės interesus“ (2 straipsnio 32 dalis).

Apibendrinant šias Energetikos įstatymo nuostatas konstatuotina, kad nustatant valstybės reguliuojamas energijos, *inter alia* gamtinių dujų, kainas gali būti atsižvelgiama į energetikos sektoriaus plėtrą ir viešuosius interesus atitinkančių paslaugų, kuriomis siekiama įgyvendinti *inter alia* valstybės energetikos politikos strateginius tikslus energetikos sektoriuje ir apsaugoti teisėtus visuomenės interesus, teikimą. Šiame kontekste pažymėtina, kad SGD terminalo projektas vykdomas siekiant įgyvendinti valstybės energetikos politikos strateginius tikslus, apsaugoti visos visuomenės, *inter alia* gamtinių dujų vartotojų, interesus, todėl šio terminalo, kuris, kaip minėta, yra sudedamoji gamtinių dujų sistemos dalis, įrengimas ir eksploatavimas traktuotinas kaip viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimas, kaip tai suprantama pagal Energetikos įstatymo 2 straipsnio 32 dalį (2011 m. gruodžio 22 d. redakcija).

Taigi SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą aiškinant Energetikos įstatymo 2 straipsnio 32 dalies (2011 m. gruodžio 22 d. redakcija), 19 straipsnio 2 dalies kontekste pažymėtina, kad gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalis, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudos (jų dalis), yra valstybės reguliuojama gamtinių dujų kaina, nustatoma atsižvelgiant į SGD terminalo įrengimą ir eksploatavimą kaip į viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimą.

4.2.2. Pažymėtina, kad Energetikos įstatymo 2 straipsnis (2011 m. gruodžio 22 d. redakcija) buvo ne kartą keičiamas ir papildomas, *inter alia* buvo pakeista jo dalių numeracija, tačiau cituoto 2 straipsnio dalyse, *inter alia* 32 dalyje (2011 m. gruodžio 22 d. redakcija), nustatyto teisinio reguliavimo turinys nepakito.

4.2.3. Gamtinių dujų įstatymo (2011 m. birželio 30 d. redakcija) 1 straipsnio „Įstatymo paskirtis“ 1 dalyje *inter alia* nustatyta, kad šiame įstatyme įtvirtinamos taisyklės, susijusios su gamtinių dujų sektoriaus organizavimu ir funkcionavimu, gamtinių dujų patekimu į rinką.

Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 24 dalyje nustatyta: „Gamtinių dujų sistema – gamtinių dujų įmonei nuosavybės teise priklausantys ir (ar) gamtinių dujų įmonės valdomi magistraliniai dujotiekiai, skirstomieji dujotiekiai, suskystintų gamtinių dujų įrenginiai ir (arba) gamtinių dujų saugyklos, gamtinių dujų laikymo vamzdyne įrenginiai ir įrenginiai papildomoms paslaugoms teikti bei susijusių įmonių įrenginiai, kurie reikalingi suteikiant teisę naudotis perdavimo, skirstymo ir suskystintų gamtinių dujų sistema.“

Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio 50 dalyje (2011 m. birželio 30 d. redakcija) nustatyta: „Suskystintų gamtinių dujų sistema – terminalas gamtinėms dujoms skystinti, suskystintoms gamtinėms dujoms importuoti, priimti ir vėl joms dujinti, taip pat papildomoms paslaugoms teikti, įskaitant laikinąsias saugyklas, būtinas dujinimo ir vėlesnio pateikimo į perdavimo sistemą procesui vykti, tačiau išskyrus bet kurią suskystintų gamtinių dujų terminalų dalį, naudojamą gamtinėms dujoms laikyti. Suskystintų gamtinių dujų sistema (toliau – SGD sistema) dar vadinama suskystintų gamtinių dujų įrenginiais (toliau – SGD įrenginiai).“

Taigi pagal šias Gamtinių dujų įstatymo nuostatas SGD terminalas yra viena iš sudedamųjų gamtinių dujų sistemos dalių.

4.2.4. Gamtinių dujų įstatymo (2011 m. birželio 30 d. redakcija) 1 straipsnio „Įstatymo paskirtis“ 1 dalyje *inter alia* nustatyta, kad šis įstatymas nustato su gamtinių dujų perdavimu susijusius santykius.

4.2.4.1. Pagal Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio 8 dalį gamtinių dujų perdavimas yra viena iš gamtinių dujų įmonių paslaugų, teikiamų gamtinių dujų sistemos naudotojams ir gamtinių dujų vartotojams. Gamtinių dujų sistemos naudotojas – tai su gamtinių dujų sistemos operatoriumi

sudaręs sutartį asmuo, kuris tiekia gamtines dujas į gamtinių dujų sistemą arba kuriam jos tiekiamos iš gamtinių dujų sistemos (2 straipsnio 26 dalis), o gamtinių dujų vartotojas – asmuo, perkantis gamtines dujas (2 straipsnio 38 dalis).

Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio 13 dalyje nustatyta, kad gamtinių dujų perdavimas – gamtinių dujų transportavimas, išskyrus tiekimą, sistema, kurią paprastai sudaro aukšto slėgio vamzdynai, išskyrus gavybos tinklą ir aukšto slėgio vamzdynų dalį, daugiausia naudojamą paskirstyti gamtines dujas vietoje, siekiant pristatyti jas gamtinių dujų vartotojams.

Pagal Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio 14 dalį gamtinių dujų perdavimo sistema – aukšto slėgio vamzdynai ir įrenginiai, įskaitant gamtinių dujų skirstymo stotis, dujoms iš įmonių, suskystintų gamtinių dujų sistemų perduoti į gamtinių dujų saugyklas, skirstomuosius dujotiekius arba į dujas naudojančius įrenginius, taip pat statiniai ir priemonės šiems vamzdynams veikti; perdavimo sistema taip pat vadinama magistraliniu dujotiekiu.

Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio 15 dalyje nustatyta, kad gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius – asmuo, kuris licencijoje nurodytoje teritorijoje verčiasi gamtinių dujų perdavimo veikla ir yra atsakingas už šių dujų perdavimo sistemos eksploatavimą, techninės priežiūros užtikrinimą, prireikus – už jos plėtrą konkrečioje teritorijoje ir sujungimą su kitomis sistemomis bei už tai, kad būtų užtikrintas ilgalaikis sistemos pajėgumas patenkinti pagrįstus gamtinių dujų transportavimo poreikius.

4.2.4.2. Taigi pagal nurodytąjį Gamtinių dujų įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą gamtinių dujų perdavimo paslauga yra gamtinių dujų sistemos naudotojams ir vartotojams gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus teikiama gamtinių dujų transportavimo (paprastai aukšto slėgio vamzdynais) paslauga, kuriai teikti naudojama gamtinių dujų perdavimo sistema, skirta dujoms *inter alia* iš SGD sistemos, kuri, kaip minėta, yra viena iš sudedamųjų gamtinių dujų sistemos dalių, perduoti į gamtinių dujų saugyklas, skirstomuosius dujotiekius arba į dujas naudojančius įrenginius.

4.2.5. Gamtinių dujų įstatyme (2011 m. birželio 30 d. redakcija) taip pat reglamentuojami su gamtinių dujų kainos reguliavimu susiję reikalavimai.

4.2.5.1. Pagal Gamtinių dujų įstatymo 3 straipsnio „Gamtinių dujų sektoriaus veiklos reguliavimo principai“ 5 punktą gamtinių dujų sektoriaus veiklos valstybinis valdymas, reguliavimas, priežiūra ir kontrolė grindžiami gamtinių dujų prieinamumo ir pakankamumo vartotojams už ekonomiškai pagrįstą kainą ir pažeidžiamų vartotojų grupių teisių ir teisėtų interesų apsaugos principu.

Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnio „Kainų reguliavimas“ 1 dalyje yra nustatyta, kad gamtinių dujų sektoriuje Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, nustatydama viršutines paslaugų kainų ribas, reguliuoja perdavimo, skirstymo, skystinimo, laikymo ir garantinio tiekimo

paslaugų kainas.

Pagal Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnio 4 dalį Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, nustatydama šio straipsnio *inter alia* 1 dalyje nurodytas reguliuojamas kainas:

– nustato reikalavimus gamtinių dujų įmonėms teikti paslaugas kainomis, pagrįstomis sąnaudomis, įskaitant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą, ir turi teisę pareikalauti, kad gamtinių dujų įmonės įrodytų kainų pagrindimą sąnaudomis; Komisija turi teisę nustatyti privalomą protingumo kriterijų atitinkantį terminą šioms sąnaudoms pagrįsti; jeigu per šį terminą asmuo neįrodo sąnaudų pagrįstumo, asmens sąnaudos laikomos nepagrįstomis (1 punktas);

– nustato reikalavimus sąnaudų apskaitos sistemoms, metodams ir (arba) modeliams, skirtiems konkrečioms paslaugų rūšims teikti (2 punktas);

– nustato sąnaudų padengimo mechanizmą, kuris turi skatinti efektyvumą ir, kiek įmanoma, padidinti ilgalaikę naudą vartotojams (3 punktas).

Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje *inter alia* yra nustatyta, kad, nustatant šio straipsnio 1 dalyje nurodytas reguliuojamas viršutines paslaugų kainų ribas ar konkrečias paslaugų kainas, turi būti numatytos būtinos investicijos, užtikrinančios efektyvią gamtinių dujų įmonės veiklą.

Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnio 16 dalyje *inter alia* yra nustatyta, kad konkrečias perdavimo, skystinimo, laikymo, skirstymo kainas, neviršijančias nustatytų kainų viršutinių ribų, kiekvienais metais nustato gamtinių dujų įmonės, taip pat kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, patikrinusi ir nustačiusi, kad kainos ir (ar) buitiniams vartotojams nustatyti tarifai apskaičiuoti nesilaikant kainų ir (ar) tarifų nustatymo reikalavimų, nustatytų kainų viršutinių ribų skaičiavimo metodikose, kad jos diskriminuoja vartotojus ir (ar) yra klaidingos, gamtinių dujų įmonėms pateikia nurodymus dėl konkrečių kainų ir tarifų skaičiavimo.

4.2.5.2. Kaip minėta, vienas iš gamtinių dujų kainos reguliavimo reikalavimų yra reikalavimas gamtinių dujų įmonėms teikti paslaugas, pagrįstas sąnaudomis (Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnio 4 dalies 1 punktas).

Gamtinių dujų įstatymo 7 straipsnio „Komisijos funkcijos ir pareigos gamtinių dujų sektoriuje“ 1 dalies 2 punkte yra nustatyta, kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija prižiūri gamtinių dujų įmonių reguliuojamos veiklos sąnaudas. Pagal Gamtinių dujų įstatymo 19 straipsnio „Techninių taisyklių, metodikų rengimas ir skelbimas“ 2 dalies 2 punktą Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, priimdama šį įstatymą įgyvendinančias taisykles, kriterijus ar metodikas, vadovaujasi *inter alia* protingumo, teisingumo, sąžiningumo, objektyvumo ir sąnaudų pagrįstumo kriterijais.

Gamtinių dujų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje *inter alia* yra nustatyta, kad gamtinių dujų įmonės kiekvienos gamtinių dujų veiklos (perdavimo, skystinimo, skirstymo, laikymo, tiekimo

nebuitiniams ir buitiniams vartotojams) apskaitą tvarko atskirai. Pagal Gamtinių dujų įstatymo 7 straipsnio 1 dalį Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija gamtinių dujų sektoriuje prižiūri apskaitų atskyrimą siekiant išvengti veiklų kryžminio subsidijavimo (5 punktas), taip pat kad nebūtų perdavimo, skirstymo, laikymo, skystinimo ir tiekimo veiklos kryžminio subsidijavimo (13 punktas).

4.2.5.3. Taigi pagal nurodytąjį Gamtinių dujų įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą gamtinių dujų perdavimo paslaugos kaina yra valstybės reguliuojama kaina, nustatoma atsižvelgiant į gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus sąnaudas, kurių pagrįstumą prižiūri Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija. Gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus vykdomos gamtinių dujų perdavimo veiklos apskaita turi būti atskirta nuo kitų rūšių veiklos (gamtinių dujų skystinimo, skirstymo, laikymo, tiekimo) apskaitos, kad būtų išvengta gamtinių dujų perdavimo, skirstymo, laikymo, skystinimo ir tiekimo veiklos kryžminio subsidijavimo.

4.2.6. SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, kurio atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, aiškinant kartu su aptartuoju Gamtinių dujų įstatyme nustatytu teisiniu reguliavimu pažymėtina, kad gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalis, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (jų dalis) (vadinamasis SGD terminalo priedas), yra sudedamoji valstybės reguliuojamos gamtinių dujų kainos dalis; šis priedas nustatomas visiems gamtinių dujų perdavimo paslaugos gavėjams (gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojams ir gamtinių dujų vartotojams), siekiant padengti ne gamtinių dujų perdavimo veiklos, o SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudas (jų dalį), kurios turi būti pagrįstos ir atskirtos nuo gamtinių dujų perdavimo veiklos sąnaudų.

Taigi, laikantis Gamtinių dujų įstatyme nustatytų gamtinių dujų kainų reguliavimo reikalavimų, į kuriuos daroma nuoroda SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje, gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalis, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (jų dalis) (vadinamasis SGD terminalo priedas), nustatoma kaip atskira valstybės reguliuojamos gamtinių dujų kainos dalis, grindžiama ne gamtinių dujų perdavimo veiklos, o SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudomis (jų dalimi).

4.3. Seimas 2013 m. birželio 27 d. priėmė Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5, 10 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymą, įsigaliojusį 2013 m. liepos 16 d. (su tam tikra išimtimi), kuriuo pakeitė SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalį (2012 m. birželio 12 d. redakcija**)** ir ją išdėstė taip: „SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo sąnaudos, kurių nėra galimybės finansuoti iš kitų bendrovei prieinamų šaltinių, taip pat SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties visos pastoviosios eksploatavimo sąnaudos, reikalingos SGD terminalo

veiklai užtikrinti, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) nustatyta tvarka įtraukiamos į gamtinių dujų tiekimo saugumo papildomą dedamąją prie gamtinių dujų perdavimo kainos (toliau – papildoma dedamoji). Papildomą dedamąją Komisijos nustatyta tvarka surenka, administruoja ir SGD terminalo operatoriui ar bendrovei išmoka gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius (toliau – perdavimo sistemos operatorius).“

Šioje konstitucinės justicijos byloje reikšmingais aspektais palyginus SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2013 m. birželio 27 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) pažymėtina, kad joje nustatyto teisinio reguliavimo tiek, kiek yra įtvirtintas vadinamasis SGD terminalo priedas, kaip vienas iš SGD terminalo projekto finansavimo šaltinių, turinys, nepaisant iš dalies pakeistos terminijos, išliko nepakitęs. Pažymėtina ir tai, kad tiek pagal SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalį (2012 m. birželio 12 d. redakcija), tiek pagal šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalį (2013 m. birželio 27 d. redakcija) vadinamasis SGD terminalo priedas buvo (ir yra) sudedamoji valstybės reguliuojamos gamtinių dujų kainos dalis. Paminėtina, kad padarius minėtus pakeitimus šio priedo paskirtis išliko ta pati.

5. Minėta, kad pagal SGD terminalo įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą SGD terminalo projektas įgyvendinamas Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos sprendimu. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, ar Konstitucijai neprieštarauja *inter alia* Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punktas, kuriame pritariama, kad AB „Klaipėdos nafta“, kaip SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų SGD terminalo projektą.

5.1. Vyriausybė 2012 m. vasario 15 d. priėmė nutarimą Nr. 199 „Dėl suskystintų gamtinių dujų terminalo įrengimo“, įsigaliojusį 2012 m. vasario 29 d., kurio 1 punkte buvo nustatyta: „Pritarti, kad akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“, veikdama kaip suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, Lietuvos Respublikos teritorijoje įrengtų suskystintų gamtinių dujų terminalą suskystintoms gamtinėms dujoms importuoti, priimti ir dujinti ir (ar) papildomoms paslaugoms teikti, įskaitant laikinąjį saugojimą, būtiną dujinimo ir vėlesnio tiekimo į gamtinių dujų perdavimo sistemą procesui vykdyti.“

Iš Vyriausybės posėdžio, kuriame buvo priimtas Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimas Nr. 199, rengimo medžiagos matyti, jog pritarti, kad AB „Klaipėdos nafta“, kaip SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įrengtų SGD terminalo projektą, buvo siūloma įvertinus šios įmonės efektyvų valdymą, finansinį stabilumą, jos aukštos kvalifikacijos specialistus, įdiegtas pažangiausias technologijas, atliktus parengiamuosius SGD terminalo projekto darbus. Šiame kontekste pažymėtina, jog Vyriausybė 2010 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 1097 „Dėl gamtinių dujų terminalo projekto plėtros“ pritarė, kad AB „Klaipėdos nafta“ pradėtų rengti SGD terminalo

projektą (1 punktas).

Pažymėtina, jog iš Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 preambulės matyti, kad šis Vyriausybės nutarimas priimtas vadovaujantis *inter alia* Strateginių įmonių įstatymo (2009 m. liepos 21 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 7 punktu, pagal kurį AB „Klaipėdos nafta“ yra strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinti įmonė. Taigi Vyriausybei pritariant, kad AB „Klaipėdos nafta“, kaip SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įrengtų SGD terminalą, AB „Klaipėdos nafta“ turėjo (ir turi) ypatingą teisinį statusą – ji įstatymu pripažinta strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčia įmone.

5.2. Vyriausybė 2012 m. liepos 11 d. priėmė nutarimą Nr. 864 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 „Dėl suskystintų gamtinių dujų terminalo įrengimo“ pakeitimo“, kuriuo pakeitė Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimą Nr. 199 ir jį išdėstė nauja redakcija, jo 1 punkte nustatydama: „Pritarti, kad akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“, kaip suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų suskystintų gamtinių dujų terminalo projektą.“ Iš Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) preambulės matyti, kad šis Vyriausybės nutarimas yra skirtas įgyvendinti SGD terminalo įstatymo *inter alia* 4 straipsnio 1 daliai, pagal kurią Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos sprendimu SGD terminalo projektą įgyvendina SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų.

Palyginus Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 1 punkte (2012 m. vasario 15 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punkte matyti, kad teisinis reguliavimas šioje konstitucinės justicijos byloje reikšmingu aspektu nepakito, t. y. Vyriausybė pritaria, kad AB „Klaipėdos nafta“, kaip SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų SGD terminalo projektą. Pažymėtina, kad Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimas Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija), kurio 1 punkto atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, yra skirtas SGD terminalo įstatymui įgyvendinti.

5.3. Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimas Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) buvo ne kartą keičiamas ir (ar) papildomas, tačiau jo 1 punktas, kurio atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, nebuvo pakeistas.

IV

1. SGD terminalo įstatymo priede „Įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai“ nurodyta 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (toliau – Direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių), ir Reglamentas (ES) Nr. 994/2010

dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių. Be to, SGD terminalo įstatymo 14 straipsnio „Įstatymo įgyvendinimas“ 1 dalyje *inter alia* nustatyta, jog Vyriausybė užtikrina tinkamą teisinių, techninių ir organizacinių sąlygų įgyvendinimą, kad SGD terminalo eksploatavimas būtų pradėtas ne vėliau kaip iki 2014 m. gruodžio 3 d., kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 994/2010) dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių 6 straipsnio 1 dalyje. Taigi SGD terminalo įstatymas, kurio nuostatų atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, priimtas siekiant įgyvendinti *inter alia* Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas.

2. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 194 straipsnio 1 dalyje *inter alia* nustatyta, kad kuriant vidaus rinką ar jai veikiant Sąjungos energetikos politika siekiama užtikrinti energijos tiekimo saugumą Sąjungoje, skatinti energetikos tinklų sujungimą. Taigi energijos tiekimo saugumo užtikrinimas ir energetikos tinklų sujungimas yra vieni svarbiausių Sąjungos energetikos politikos tikslų.

2.1. Minėtame Reglamente (ES) Nr. 994/2010 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių *inter alia* nustatyta:

– „Kai kurios nors valstybės narės dujų tiekimo saugumui iškyla grėsmė, atsiranda akivaizdus pavojus, kad tos valstybės narės vienašališkai parengtos priemonės gali sutrikdyti tinkamą dujų vidaus rinkos veikimą ir dujų tiekimą vartotojams. Neseniai įgyta patirtis patvirtina, kad tokia rizika yra reali“ (5 konstatuojamoji dalis);

– „Sąjungai skirtų dujų transportavimo maršrutų ir tiekimo šaltinių įvairinimas labai svarbus siekiant pagerinti visai Sąjungai ir kiekvienai valstybei narei skirtų dujų tiekimo saugumą. Tiekimo saugumas ateityje priklausys nuo naudojamo kuro rūšių, dujų gavybos pokyčių Sąjungoje <...> bei tiekimo šaltinių įvairinimo Sąjungoje ir už jos ribų, įskaitant suskystintų gamtinių dujų (toliau – SGD) įrenginius“ (7 konstatuojamoji dalis);

– „Siekiant sumažinti krizių, kurios galėtų kilti sutrikus dujų tiekimui, poveikį, valstybės narės turėtų palengvinti energijos šaltinių, dujų tiekimo maršrutų ir tiekimo šaltinių įvairinimą“ (8 konstatuojamoji dalis);

– „Didelis dujų tiekimo Sąjungai sutrikimas <...> gali padaryti didelę žalą Sąjungos ekonomikai. Be to, dujų tiekimo sutrikimas gali padaryti didelę žalą visuomenei, visų pirma pažeidžiamoms vartotojų grupėms“ (9 konstatuojamoji dalis);

– „<...> didėjanti priklausomybė nuo importuojamos energijos – tai dar vienas svarbus pavojus Sąjungos energijos tiekimo saugumui ir <...> energetinis saugumas – tai vienas iš naujų saugumo politikos iššūkių. Dujų vidaus rinka yra svarbiausia priemonė, galinti padidinti energijos tiekimo Sąjungai saugumą ir sumažinti žalingą dujų tiekimo sutrikimo poveikį kiekvienai valstybei narei“ (11 konstatuojamoji dalis);

– „Vienos didžiausios dujų infrastruktūros veikimo sutrikimas (vadinamasis N-1 principas)

yra tikroviškas scenarijus. Tokios infrastruktūros veikimo sutrikimu galima naudotis kaip lyginamuoju standartu, rodančiu, kokio dujų kiekio tiekimą valstybės narės turėtų sugebėti užtikrinti, ir tai yra tinkamas atskaitos taškas kiekvienos valstybės narės dujų tiekimo saugumo analizei atlikti“ (13 konstatuojamoji dalis);

– „Tinkama ir įvairi dujų infrastruktūra valstybėje narėje ir visoje Sąjungoje, ypač nauja dujų infrastruktūra, sujungianti dabartines izoliuotas sistemas, kurios sudaro vadinamąsias dujų salas, su kaimyninėmis valstybės narėmis, yra labai svarbi dujų tiekimo sutrikimo problemai spręsti“ (14 konstatuojamoji dalis);

– „Reikėtų kuo labiau skatinti investicijas į naują dujų infrastruktūrą <...>. Tokia nauja infrastruktūra turėtų padidinti dujų tiekimo saugumą ir užtikrinti tinkamą dujų vidaus rinkos veikimą“ (15 konstatuojamoji dalis);

– „Direktyva 2008/114/EB kartu su šiuo reglamentu padeda kurti visuotinę Sąjungos energetinio saugumo užtikrinimo koncepciją“ (40 konstatuojamoji dalis);

– „Valstybės narės arba, jei valstybė narė taip nusprendžia, kompetentinga institucija užtikrina, kad būtų imamasi reikiamų priemonių, kad ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 3 d., sutrikus vienos didžiausios dujų infrastruktūros veikimui, likusios infrastruktūros pajėgumų, kaip nustatyta pagal I priedo 2 punkte nurodytą (N-1) formulę, <...> užtektų patenkinti visą nustatytos formulės taikymo teritorijos dujų poreikį išskirtinai didelio dujų poreikio dieną, kuri pagal statistinę tikimybę pasitaiko kartą per 20 metų. <...>“ (6 straipsnio 1 dalis);

– „Nacionalinės reguliavimo institucijos atsižvelgia į veiksmingai patirtas 1 dalyje nustatytos pareigos įvykdymo išlaidas <...> skaidriu ir išsamiu būdu nustatydamos arba tvirtindamos tarifus arba metodiką pagal Direktyvos 2009/73/EB 41 straipsnio 8 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 13 straipsnį“ (6 straipsnio 8 dalis).

Taigi pagal šio reglamento nuostatas gamtinių dujų tiekimo sutrikimas yra laikomas grėsme gamtinių dujų tiekimo saugumui ir juo gali būti padaroma didelė žala ekonomikai, visuomenei, visų pirma pažeidžiamoms vartotojų grupėms. Todėl valstybės narės įpareigojamos imtis reikiamų priemonių, kad ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 3 d., sutrikus gamtinių dujų tiekimui, turėtų atitinkamą dujų infrastruktūrą, kurios pajėgumų užtektų tam tikram dujų poreikiui patenkinti. Į šios valstybių narių pareigos įvykdymo išlaidas gali būti atsižvelgiama nacionalinėms reguliavimo institucijoms tvirtinant perdavimo sistemos operatorių taikomus tarifus arba metodiką. Tiekimo šaltinių įvairinimas, investicijos į naują dujų infrastruktūrą, įskaitant SGD įrenginius, turėtų padidinti dujų tiekimo saugumą ir užtikrinti tinkamą dujų vidaus rinkos veikimą.

2.2. Minėtos Direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių 22 konstatuojamojoje dalyje *inter alia* nustatyta: „Energijos tiekimo saugumas – esminė sudedamoji visuomenės saugumo dalis, todėl jis glaudžiai susijęs su veiksmingu dujų vidaus rinkos veikimu ir

valstybių narių izoliuotų dujų rinkų integravimu. Dujas Sąjungos piliečiams galima tiekti tik tinklais. Veikiančios atviros dujų rinkos, ypač tinklai ir kita su dujų tiekimu susijusi įranga, yra labai svarbūs visuomenės saugumui, ekonomikos konkurencingumui ir Sąjungos piliečių gerovei. <...> todėl reikia papildomų apsaugos priemonių, susijusių su energijos tiekimo Bendrijai saugumo išsaugojimu, kad nekiltų grėsmės viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui Bendrijoje bei Sąjungos piliečių gerovei. <...>“

Taigi pagal šią direktyvą energijos tiekimo saugumas yra esminė sudedamoji visuomenės saugumo dalis, o dujų tinklai ir su dujų tiekimu susijusi įranga yra labai svarbūs visuomenės saugumui, ekonomikos konkurencingumui ir piliečių gerovei, todėl būtina imtis priemonių energijos tiekimo saugumui išsaugoti.

2.3. 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714 ir (EB) Nr. 715/2009, *inter alia* nustatyta:

– „2011 m. vasario 4 d. Europos Vadovų Taryba pabrėžė būtinybę modernizuoti ir plėsti Europos energetikos infrastruktūrą ir sujungti valstybių tinklus siekiant užtikrinti tikrą valstybių narių solidarumą, numatyti alternatyvius tiekimo ar tranzito maršrutus ir energijos išteklius <...>. Ji nurodė, kad po 2015 m. nė viena valstybė narė neturėtų likti atskirta nuo Europos dujų ir elektros energijos tinklų arba patirti grėsmę savo energijos tiekimo saugumui dėl to, kad trūksta tinkamų jungčių“ (4 konstatuojamoji dalis);

– „<...> naujos energetikos infrastruktūros plėtros spartinimas yra itin svarbus siekiant Sąjungos energetikos <...> politikos tikslų, t. y. užbaigti energijos vidaus rinkos kūrimą, užtikrinti tiekimo saugumą, ypač dujų ir naftos sektoriuose <...>“ (7 konstatuojamoji dalis);

– „<...> suskystintųjų gamtinių dujų <...> priėmimo, saugojimo, pakartotinio dujinimo <...> įrenginių reikšmė Europos energetikos infrastruktūrai vis didėja. Tokių energetikos infrastruktūros įrenginių plėtra yra svarbi gerai veikiančio tinklo infrastruktūros dalis“ (12 konstatuojamoji dalis);

– „šis reglamentas taikomas tik su bendro intereso projektais, kaip jie apibrėžti pagal šį reglamentą, susijusiam leidimų išdavimui, visuomenės dalyvavimui ir reguliavimo veiksmams. Vis dėlto valstybės narės, remdamosi savo nacionalinės teisės aktais, gali taikyti tokias pat arba panašias taisykles kitiems projektams, kurie neturi bendro intereso projekto statuso pagal šį reglamentą. <...>“ (39 konstatuojamoji dalis);

– „Šis reglamentas taikomas šiems transeuropinės energetikos infrastruktūros koridoriams <...> 8) Baltijos šalių energijos rinkos dujų sektoriaus jungčių planas (angl. *BEMIP Gas*): dujų infrastruktūra, kuria siekiama išspręsti trijų Baltijos valstybių ir Suomijos atskyrimo ir jų priklausomumo nuo vieno tiekėjo klausimą, atitinkamai labiau įvairinti tiekimo šaltinius ir padidinti

dujų tiekimo saugumą Baltijos jūros regione“ (I priedas);

– „Siekiant įgyvendinti I priede išvardytus energetikos infrastruktūros prioritetus plėtotina šių kategorijų energetikos infrastruktūra: <...> 2) dujų sektoriuje: <...> c) suskystintųjų gamtinių dujų <...> priėmimo, saugojimo, pakartotinio dujinimo <...> įrenginiai“ (II priedas).

Taigi pagal šio reglamento nuostatas spartinti naujos energetikos infrastruktūros plėtrą yra itin svarbu siekiant Sąjungos energetikos politikos tikslų, *inter alia* užtikrinti tiekimo saugumą dujų sektoriuje; vienas iš tokios energetikos infrastruktūros prioritetų – dujų infrastruktūra, įskaitant SGD įrenginius, kuria siekiama išspręsti trijų Baltijos valstybių energetinės izoliacijos ir jų priklausomumo nuo vieno tiekėjo klausimą, atitinkamai įvairinti tiekimo šaltinius ir padidinti dujų tiekimo saugumą Baltijos jūros regione.

2.4. 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyvos 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo *inter alia* nustatyta:

– ypatingos svarbos infrastruktūros objektas – turtas, sistema ar jų dalis, esantys valstybėse narėse, kurie yra ypač svarbūs esminėms visuomeninėms funkcijoms, žmonių sveikatai, saugai, saugumui, ekonominei ar socialinei gerovei palaikyti ir kurių veikimo sutrikdymas ar sunaikinimas dėl šių funkcijų nepalaikymo turėtų didelį poveikį valstybei narei (2 straipsnio a punktas);

– Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektas – ypatingos svarbos infrastruktūros objektas, esantis valstybėse narėse, kurio veikimo sutrikdymas ar sunaikinimas turėtų didelį poveikį bent dviem valstybėms narėms (2 straipsnio b punktas).

Pažymėtina, kad į šios direktyvos 1 priede pateiktą Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų sektorių sąrašą yra įtraukti *inter alia* SGD terminalai.

Taigi pagal šią direktyvą SGD terminalai laikytini ypatingos svarbos infrastruktūros objektais, kurie yra ypač svarbūs *inter alia* visuomenės saugumui, ekonominei gerovei palaikyti ir kurių veikimo sutrikdymas ar sunaikinimas turėtų didelį poveikį valstybei narei.

2.5. 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų), *inter alia* nustatyta:

– „Apskaičiuojant teisės naudotis tinklais tarifus svarbu atsižvelgti į <...> būtinybę numatyti tinkamą grąžą iš investicijų bei paskatas naujai infrastruktūrai kurti <...>“ (8 konstatuojamoji dalis);

– „Perdavimo sistemos operatorių taikomi ir pagal Direktyvos 2009/73/EB 41 straipsnio 6 dalį reguliavimo institucijų patvirtinti tarifai arba jiems apskaičiuoti naudojamos metodikos bei pagal tos direktyvos 32 straipsnio 1 dalį paskelbti tarifai yra skaidrūs, juose atsižvelgiama į sistemos

vientisumo būtinybę ir jos gerinimą bei atspindimos faktinės sąnaudos tiek, kiek tokios sąnaudos atitinka rentabilaus ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus sąnaudas ir yra skaidrios, įskaitant atitinkamą investicijų grąžą ir prireikus atsižvelgiant į reguliavimo institucijų atliekamą lyginamąją tarifų analizę. Tarifai arba jiems apskaičiuoti naudojamos metodikos taikomi nediskriminuojant“ (13 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa);

– „Tarifai arba jiems apskaičiuoti naudojamos metodikos palengvina veiksmingą prekybą dujomis ir konkurenciją, tuo pat metu išvengiant tinklo naudotojų kryžminio subsidijavimo ir numatant paskatas investicijoms bei išlaikant arba sukuriant perdavimo tinklų sąveiką“ (13 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa);

– „Siekdami užtikrinti skaidrius, objektyvius ir nediskriminacinius tarifus bei palengvinti veiksmingą dujų tinklo panaudojimą, perdavimo sistemos operatoriai arba atitinkamos nacionalinės institucijos skelbia pagrįstai ir pakankamai išsamią informaciją apie tarifų apskaičiavimą, metodiką ir struktūrą“ (18 straipsnio 2 dalis);

– „Siekdami užtikrinti skaidrius, objektyvius ir nediskriminuojančius tarifus bei palengvinti veiksmingą infrastruktūrų naudojimą, SGD <...> įrenginių operatoriai arba atitinkamos reguliavimo institucijos skelbia pakankamai išsamią informaciją apie tarifų apskaičiavimą, metodiką ir trečiųjų šalių naudojamos, taikant reguliavimą, infrastruktūros tarifų struktūrą“ (19 straipsnio 5 dalis).

Taigi pagal šio reglamento nuostatas *inter alia* perdavimo sistemos operatorių taikomi ir reguliavimo institucijų patvirtinti tarifai, kuriuos apskaičiuojant atsižvelgiama, be kita ko, į paskatas kurti naują infrastruktūrą, turi būti skaidrūs, objektyvūs, nediskriminaciniai, apie juos turi būti skelbiama pakankamai išsami informacija.

3. SESV 106 straipsnio (buv. Europos bendrijos steigimo sutarties 86 straipsnis) 2 dalyje yra nustatyta: „Įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, arba pajamų gaunančioms monopolinėms įmonėms Sutartyse nustatytos taisyklės, ypač konkurencijos taisyklės, yra taikomos, jei jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patikėtų specialių uždavinių. Prekybos plėtojimui neturi būti daroma tokio poveikio, kuris prieštarautų Sąjungos interesams.“

Pagal SESV 14 straipsnį, nepažeisdamos Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio ir SESV 93, 106 ir 107 straipsnių ir atsižvelgdamos į tai, kokią vietą tarp Sąjungos bendrųjų vertybių užima bendrus ekonominius interesus tenkinančios paslaugos ir koks yra jų vaidmuo skatinant socialinę ir teritorinę sanglaudą, Sąjunga ir valstybės narės pagal savo atitinkamus įgaliojimus ir Sutarčių taikymo sritį rūpinasi, kad tokios paslaugos būtų pagrįstos principais ir sąlygomis, ypač ekonominėmis ir finansinėmis, kurios leistų joms atlikti savo užduotis.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 36 straipsnyje „Galimybė naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis“ nustatyta, kad, siekdama skatinti Sąjungos

socialinę ir teritorinę sanglaudą, Sąjunga pagal Sutartis pripažįsta ir gerbia teisę naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, numatytomis nacionalinių teisės aktų ir praktikos.

Prie Europos Sąjungos sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 26 dėl bendrus interesus tenkinančių paslaugų 1 straipsnyje *inter alia* nustatyta, kad pagal SESV 14 straipsnį bendros Sąjungos vertybės, susijusios su bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, visų pirma apima: nacionalinių valdžios institucijų didelę veiksmų laisvę teikiant, pavedant teikti ar organizuojant kuo labiau vartotojų poreikius atitinkančias bendrus ekonominius interesus tenkinančias paslaugas; bendrus ekonominius interesus tenkinančių paslaugų įvairovę.

Taigi minėtomis Europos Sąjungos pirminės teisės nuostatomis įtvirtinti bendros ekonominės svarbos paslaugų teikimo teisiniai pagrindai; Europos Sąjungos sutartyse nustatytos taisyklės, *inter alia* konkurencijos taisyklės, netaikomos įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, jei tų taisyklių taikymas trukdytų atlikti minėtoms įmonėms patikėtas specialias užduotis; valstybės narės turi didelę veiksmų laisvę teikdamos, pavesdamos teikti ar organizuodamos kuo labiau vartotojų poreikius atitinkančias bendrus ekonominius interesus tenkinančias paslaugas, o Sąjunga pripažįsta ir gerbia teisę naudotis šiomis paslaugomis.

3.1. Direktyvoje 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių *inter alia* nustatyta:

– „Viešųjų paslaugų reikalavimų laikymasis yra pagrindinis šios direktyvos reikalavimas, todėl šioje direktyvoje svarbu pateikti bendrus minimalius standartus, kurių laikosi visos valstybės narės, atsižvelgiant į <...> tiekimo saugumo <...> užtikrinimo visose valstybėse narėse tikslus. Svarbu, kad viešųjų paslaugų reikalavimus būtų galima aiškinti nacionaliniu pagrindu, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir laikantis Bendrijos teisės“ (44 konstatuojamoji dalis);

– „Sąjungos piliečiams ir – kai valstybės narės mano, kad to reikia, – mažosioms įmonėms taip pat turėtų būti sudaryta galimybė naudotis viešųjų paslaugų įpareigojimais, visų pirma susijusiais su tiekimo saugumu ir pagrįstais tarifais“ (47 konstatuojamoji dalis);

– „Visiškai atsižvelgdamos į atitinkamas Sutarties nuostatas, visų pirma į jos 86 straipsnį, valstybės narės gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms gali dėl bendros ekonominės svarbos nustatyti įpareigojimus teikti viešąsias paslaugas, kurie gali būti susiję su saugumu, įskaitant tiekimo saugumą, reguliarumą, kokybę ir kainą, bei su aplinkos apsauga, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, energiją iš atsinaujinančių išteklių ir klimato apsaugą. Tokie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai, patikrinami ir turi užtikrinti Bendrijos gamtinių dujų įmonėms vienodas galimybes teikti paslaugas nacionaliniams vartotojams. <...>“ (3 straipsnio 2 dalis);

– „<...> gamtinių dujų įmonės atskirai tvarko perdavimo, skirstymo, SGD ir laikymo veiklos

apskaitą, kaip turėtų šią apskaitą tvarkyti, jei išvardytosiomis veiklos rūšimis verstųsi atskiros įmonės; taip siekiama išvengti diskriminavimo, kryžminio subsidijavimo ir konkurencijos iškraipymo. <...>“ (31 straipsnio 3 dalis).

Taigi pagal šios direktyvos nuostatas gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms gali būti nustatyti įpareigojimai teikti viešąsias paslaugas, susiję *inter alia* su tiekimo saugumu, o Sąjungos piliečiams ir mažosioms įmonėms turėtų būti sudaryta galimybė naudotis viešųjų paslaugų įpareigojimais, visų pirma susijusiais su tiekimo saugumu ir pagrįstais tarifais; siekiant išvengti diskriminavimo, kryžminio subsidijavimo ir konkurencijos iškraipymo, gamtinių dujų įmonės turi atskirai tvarkyti perdavimo ir kitų veiklos rūšių apskaitą.

3.2. 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyvoje 2006/111/EB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse *inter alia* nustatyta:

– „Valstybės narės pagal šią Direktyvą užtikrina finansinių santykių tarp valdžios institucijų ir valstybės įmonių skaidrumą <...>“ (1 straipsnio 1 dalis);

– „<...> valstybės narės užtikrina, kad bet kurios įmonės, privalančios tvarkyti atskiras sąskaitas, finansinė ir organizacinė struktūra būtų teisingai atspindėta atskiromis sąskaitomis, kad būtų gerai žinoma <...>: a) įvairių veiklos rūšių išlaidos ir įplaukos; b) išlaidų ir įplaukų priskyrimo įvairioms veiklos rūšims metodai“ (1 straipsnio 2 dalis);

– „valstybės įmonė – tai bet kuri įmonė, kuriai valdžios institucijos tiesiogiai ar netiesiogiai gali daryti lemiamą įtaką dėl to, kad yra jos savininkės, dėl finansinio dalyvavimo įmonėje arba dėl to, kad tai numato įmonių veiklą reglamentuojančios taisyklės“ (2 straipsnio b punktas);

– „įmonė, privalanti tvarkyti atskiras sąskaitas, – tai <...> įmonė, kuriai patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą pagal Sutarties 86 straipsnio 2 dalį, kuri dėl to gauna bet kokios formos kompensaciją už viešąją paslaugą ir kuri taip pat vykdo ir kitą veiklą“ (2 straipsnio d punktas);

– „įvairios veiklos rūšys – tai, viena vertus, <...> visos įmonei patikėtos bendros ekonominės svarbos paslaugos ir, kita vertus, kiekvienas kitas atskiras produktas arba paslauga, su kuriuo yra susijusi įmonės veikla“ (2 straipsnio e punktas);

– „Siekdamos užtikrinti 1 straipsnio 2 dalyje minimą skaidrumą, valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekviena įmonė, privalanti tvarkyti atskiras sąskaitas: a) atskirtų vidaus sąskaitas pagal įvairias veiklos rūšis; b) teisingai paskirstytų visas išlaidas ir įplaukas pagal nuosekliai taikomus ir objektyviai pagrįstus savikainos apskaitos principus; c) būtų aiškiai nustačiusi savikainos apskaitos principus, pagal kuriuos tvarkomos atskiros sąskaitos“ (4 straipsnio 1 dalis).

Taigi pagal šioje direktyvoje nustatytus finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse

reikalavimus įmonė, kuriai patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, kuri dėl to gauna bet kokios formos kompensaciją už viešąją paslaugą ir kuri taip pat vykdo kitą veiklą, privalo atskirti vidaus sąskaitas pagal įmonei patikėtas bendros ekonominės svarbos paslaugas ir kitas paslaugas, su kuriomis yra susijusi įmonės veikla.

4. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad Europos Bendrijų Teisingumo Teismo (dabar – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas) jurisprudencija, kaip teisės aiškinimo šaltinis, yra svarbi ir Lietuvos teisės aiškinimui bei taikymui (2006 m. gruodžio 21 d., 2007 m. gegužės 15 d., 2008 m. gruodžio 4 d., 2009 m. kovo 27 d., 2011 m. gruodžio 22 d., 2014 m. balandžio 14 d. nutarimai). Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtina Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija, kurioje aiškinamos *inter alia* aptartosios Europos Sąjungos teisės nuostatos.

4.1. Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, susijusioje su energijos išteklių tiekimo saugumu, konstatuota, kad naftos produktai, atsižvelgiant į jų, kaip energijos šaltinio, ypatingą reikšmę ekonomikai, yra svarbūs valstybės egzistavimui, kad nuo jų priklauso ne tik valstybės ekonomikos, bet ir, svarbiausia, jos institucijų, viešųjų tarnybų funkcionavimas, net gyventojų išgyvenimas; todėl nutrūkus aprūpinimui naftos produktais ir dėl to kilus pavojui valstybės egzistavimui gali būti labai pakenkta jos visuomenės saugumui (1984 m. liepos 10 d. sprendimo byloje 72/83 *Campus Oil ir kt.* 34 punktas). Tuo atveju, kai valstybė visiškai arba beveik visiškai yra priklausoma nuo naftos produktų importo iš kitų valstybių, atitinkamos priemonės, kurių pirmoji valstybė imasi siekdama užtikrinti būtiną apsirūpinimą naftos produktais, gali būti pateisinamos visuomenės saugumo pagrindais, jeigu tokios priemonės neviršijo to, kas reikalinga šiam tikslui pasiekti (minėto sprendimo *Campus Oil ir kt.* 51 punktas). Siekiant užtikrinti pakankamą investavimą į elektros energijos ir dujų paskirstymo sistemas, be kita ko, siekiama užtikrinti aprūpinimo energija saugumą – tai Teisingumo Teismas taip pat pripažino privalomuoju bendrojo intereso pagrindu (2013 m. spalio 22 d. sprendimo byloje C-105/12–C-107/12 *Essent ir kt.* 59 punktas).

4.2. Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad bendros ekonominės svarbos paslaugos yra paslaugos, kurioms būdingi ypatumai, kurių neturi kita ekonominė veikla (1991 m. gruodžio 10 d. sprendimo byloje C-179/90 *Merci convenzionali Porto di Genova* 27 punktas; 1998 m. birželio 18 d. sprendimo byloje C-266/96 *Corsica Ferries France* 45 punktas). SESV 106 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią įmonėms gali būti patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, siekiama suderinti valstybių narių interesą, t. y. panaudoti tam tikras įmones kaip ekonominės arba socialinės politikos instrumentą, su Sąjungos interesu, t. y. pasiekti, kad būtų laikomasi konkurencijos taisyklių ir išsaugota bendroji rinka (1999 m. rugsėjo 21 d. sprendimo byloje C-67/96 *Albany* 103 punktas; 2010 m. balandžio 20 d. sprendimo byloje C-265/08 *Federutility ir kt.* 28 punktas). Šiuo atžvilgiu valstybės narės turi teisę, laikydamosi Sąjungos teisės, nustatyti savo

bendros ekonominės svarbos paslaugų apimtį ir jų teikimo organizavimą, jos konkrečiai gali atsižvelgti į savo nacionalinės politikos tikslus (minėto sprendimo *Federutility ir kt.* 29 punktas). Valstybių narių nacionalinėms, regioninėms ar vietos valdžios institucijoms pagal nacionalinėje teisėje nustatytą valdžios institucijų įgaliojimų paskirstymą suteikiama didelė veiksmų laisvė apibūdinant paslaugas, kurias jos laiko bendros ekonominės svarbos paslaugomis (Pirmosios instancijos teismo (dabar – Bendrasis Teismas) 2005 m. birželio 15 d. sprendimo byloje T-17/02 *Fred Olsen, SA prieš Europos Bendrijų Komisiją* 215 punktas; 2008 m. spalio 22 d. sprendimo byloje T-309/04, T-317/04, T-329/04 ir T-336/04 *TV 2 / Danmark ir kt. prieš Komisiją* 101 punktas). Su viešąja paslauga susijusius reikalavimus turi būti galima aiškinti atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir taip, kad jie atitiktų Sąjungos teisę (minėto sprendimo *Federutility ir kt.* 30 punktas). Su Sutartimi nėra nesuderinama tai, kad viena iš paslaugos kainos sudedamųjų dalių yra universaliosios paslaugos sąnaudoms padengti skirta kainos dalis, jeigu ją sudaro papildomos sąnaudos, atsirandančios dėl konkrečių šios paslaugos ypatumų (minėto sprendimo *Corsica Ferries France* 46 punktas). Viešosios paslaugos įpareigojimams vykdyti įmonė gali būti parinkta ir netaikant viešųjų pirkimų procedūros (Teisingumo Teismo 2003 m. liepos 24 d. sprendimo byloje C-280/00 *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 93 punktas).

5. Apibendrinant aptartąsias nuostatas šiai konstitucinės justicijos bylai reikšmingais aspektais, pažymėtina, kad pagal Europos Sąjungos teisę:

– energijos tiekimo saugumo užtikrinimas ir energetikos tinklų sujungimas yra vieni svarbiausių Sąjungos energetikos politikos tikslų;

– gamtinių dujų tiekimo sutrikimas yra laikomas grėsme gamtinių dujų tiekimo saugumui ir juo gali būti padaroma didelė žala ekonomikai, visuomenei, visų pirma pažeidžiamoms vartotojų grupėms; todėl valstybės narės įpareigojamos imtis reikiamų priemonių, kad ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 3 d., sutrikus gamtinių dujų tiekimui, turėtų atitinkamą dujų infrastruktūrą, kurios pajėgumų užtektų tam tikram dujų poreikiui patenkinti; į šios valstybių narių pareigos įvykdymo išlaidas gali būti atsižvelgiama nacionalinėms reguliavimo institucijoms tvirtinant perdavimo sistemos operatorių taikomus tarifus arba metodiką;

– perdavimo sistemos operatorių taikomi ir reguliavimo institucijų patvirtinti tarifai, kuriuos apskaičiuojant atsižvelgiama, be kita ko, į paskatas kurti naują infrastruktūrą, turi būti skaidrūs, objektyvūs, nediskriminaciniai, apie juos turi būti skelbiama pakankamai išsami informacija; siekiant išvengti diskriminavimo, kryžminio subsidijavimo ir konkurencijos iškraipymo, gamtinių dujų įmonės turi atskirai tvarkyti perdavimo ir kitų veiklos rūšių apskaitą;

– spartinti naujos energetikos infrastruktūros plėtrą yra itin svarbu siekiant Sąjungos energetikos politikos tikslų, *inter alia* užtikrinti tiekimo saugumą dujų sektoriuje; vienas iš tokios energetikos infrastruktūros prioritetų – dujų infrastruktūra, įskaitant SGD įrenginius, kuria siekiama

išspręsti trijų Baltijos valstybių energetinės izoliacijos ir jų priklausomumo nuo vieno tiekėjo klausimą, atitinkamai įvairinti tiekimo šaltinius ir padidinti dujų tiekimo saugumą Baltijos jūros regione;

– dėl bendros ekonominės svarbos gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms gali būti nustatomi įpareigojimai teikti viešąsias paslaugas, kurie susiję su *inter alia* tiekimo saugumu, o Sąjungos piliečiams ir mažosioms įmonėms turėtų būti sudaryta galimybė naudotis viešųjų paslaugų įpareigojimais, visų pirma susijusiais su tiekimo saugumu ir pagrįstais tarifais;

– valstybės narės turi didelę veiksmų laisvę teikdamos, pavesdamos teikti ar organizuodamos kuo labiau vartotojų poreikius atitinkančias bendrus ekonominius interesus tenkinančias paslaugas, o Sąjunga pripažįsta ir gerbia teisę naudotis šiomis paslaugomis;

– įmonė, kuriai patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, kuri dėl to gauna bet kokios formos kompensaciją už viešąją paslaugą ir kuri taip pat vykdo kitą veiklą, privalo atskirti vidaus sąskaitas pagal įmonei patikėtas bendros ekonominės svarbos paslaugas ir kitas paslaugas, su kuriomis yra susijusi įmonės veikla;

– valstybės narės gali panaudoti tam tikras įmones kaip ekonominės arba socialinės politikos instrumentą.

6. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste taip pat paminėtinas Europos Komisijos 2013 m. lapkričio 20 d. sprendimas Nr. SA.36740, kuriame Europos Komisija, atlikusi tyrimą dėl valstybės pagalbos, susijusios su SGD terminalo įrengimu ir eksploatavimu Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste, teikimo AB „Klaipėdos nafta“, nusprendė laikyti šią valstybės pagalbą suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą – dėl investicinės pagalbos ir pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį – dėl veiklos pagalbos. Šiame sprendime, be kita ko, konstatuota, kad užduoties įrengti SGD terminalą ir jį eksploatuoti reguliuojamais tarifais pavedimas AB „Klaipėdos nafta“ yra pavedimas teikti tikrą bendros ekonominės svarbos paslaugą, o SGD terminalo priedas yra kompensacija AB „Klaipėdos nafta“ už jai nustatytus įpareigojimus teikti šią paslaugą.

Paminėtinos kitos šiai konstitucinės justicijos bylai reikšmingos Europos Komisijos 2013 m. lapkričio 20 d. sprendimo Nr. SA.36740 nuostatos:

– Europos Komisija sutiktų, kad konkurencingoje rinkoje, kurioje tiekimo saugumą jau užtikrina rinkos jėgos, SGD terminalo priskyrimas bendros ekonominės svarbos paslaugoms teikti atrodytų nepagrįstas; tačiau Lietuvos padėtis šiuo atžvilgiu yra labai ypatinga: Lietuva kol kas neturi prieigos prie suskystintų gamtinių dujų rinkos, ji yra visiškai priklausoma nuo vienintelio tiekimo šaltinio, todėl kyla tiekimo saugumo problemų;

– 2013–2014 m. laikotarpiu SGD terminalo priedas gali padėti AB „Klaipėdos nafta“ derėtis dėl paskolų sąlygų, nes būsimi skolintojai būtų tikri dėl AB „Klaipėdos nafta“ gebėjimo finansuoti

likusias investicines sąnaudas;

– po 2014 m. gruodžio 3 d. surenkamas SGD terminalo priedas nuo eksploatacijos pradžios bus reguliariai išmokamas AB „Klaipėdos nafta“; iš jo bus dengiamos su investicijomis susijusios sąnaudos, pvz., plaukiojančiosios suskystintų gamtinių dujų saugyklos nuoma ir išpirkimas, nusidėvėjimo sąnaudos, kapitalo grąža ir pastoviosios eksploatavimo sąnaudos;

– iš Lietuvos pateiktų modelių matyti, kad be SGD terminalo priedo ir pirkimo įpareigojimo SGD terminalas nebūtų konkurencingas ir perspektyvus, jam trūktų finansavimo ir jis negalėtų vykdyti investicijų; be valstybės pagalbos terminalo projekto nebūtų galima praktiškai įgyvendinti ir taip padėti užtikrinti tiekimo saugumą; jokios kitos investicijos nesuteiktų Lietuvai galimybės užtikrinti tokio paties lygio tiekimo saugumą;

– SGD terminalo priedas nėra būtent gamtinių dujų perdavimo mokestis ir jo paskirtis nėra padengti gamtinių dujų perdavimo sąnaudų dalį; šis priedas – tai speciali įmoka, naudojama SGD terminalo investicinėms ir eksploatavimo sąnaudoms finansuoti; jeigu ši speciali įmoka yra aiškiai įvardyta ir neatitenka perdavimo sistemos operatoriui kaip perteklinis pelnas už perdavimo užduoties vykdymą, Direktyvoje 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ir Reglamente (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų nedraudžiama, kad įgalioti perdavimo sistemos operatoriai rinktų valstybės nustatytas specialias įmokas iš dujų naudotojų;

– SGD terminalas – ypač svarbus Lietuvai projektas. Lietuva priklauso nuo vienintelio tiekėjo (OAO „Gazprom“) savo dujų poreikiui patenkinti, jai reikia kuo skubiau rasti prieigą prie alternatyvių tiekimo šaltinių, kad būtų užtikrintas tiekimo saugumas. Siekiant rasti prieigą prie alternatyvių dujų tiekimo šaltinių, projektą gali produktyviai įgyvendinti tik subjektas, kuris nei įmonės, nei ekonominiu lygmeniu nepriklauso nuo vienintelio tiekėjo. Tačiau jei projekto įgyvendinimo bendrovė būtų atrinkta pagal skaidrią konkurso procedūrą pagal 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (toliau – Direktyva 2004/18/EB dėl viešojo pirkimo sutarčių) arba SESV, kiltų rizika, kad konkurso metu arba vėliau ji užmegztų ryšius su vieninteliu tiekėju, todėl šis galėtų daryti įtaką jos elgesiui rinkoje ir neigiamą poveikį vykdant bendros ekonominės svarbos paslaugos užduotį. Iš tiesų, šiuo metu vienintelis dujų tiekėjas įmonės ir (arba) ekonominiu lygmeniu turi ryšių su daugybe įmonių Lietuvoje, visų pirma dujų sektoriaus bendrovėmis, ir Lietuva pateikė su energetika susijusių projektų pavyzdžių, kai projektų vykdymą reikėjo nutraukti dėl vienintelio dujų tiekėjo įsikišimo skirtingais lygmenimis. Šiomis aplinkybėmis ir siekdama išvengti nederamo spaudimo arba įtakos rangovui, Lietuva priėmė sprendimą, kad SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovę (operatorių) turėtų kontroliuoti valstybė ir kad ji turėtų atitikti tam tikrus saugumo reikalavimus. Atsižvelgdama į šias aplinkybes, Europos Komisija nusprendė, kad

AB „Klaipėdos nafta“ turi išskirtinių galimybių teikti reikalaujamą paslaugą ir atitinka saugumo reikalavimus, būtinus projektui užbaigti, ir kad šiuo atveju viešojo pirkimo taisyklės siekiant apsaugoti esminius (saugumo) interesus, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo pirkimo sutarčių 14 straipsnį, netaikomos.

Apibendrinant aptartąsias Europos Komisijos sprendimo nuostatas šioje konstitucinės justicijos byloje reikšmingu aspektu, pažymėtina, kad, Europos Komisijos nuomone, Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos, kuriomis reglamentuojamas SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės parinkimas ir SGD terminalo priedas, kaip vienas iš SGD terminalo projekto finansavimo šaltinių, yra suderinamos su Europos Sąjungos teise.

7. Pažymėtina, kad Europos Komisija ne kartą yra pabrėžusi ypatingą SGD terminalo svarbą Lietuvos ir visų Baltijos valstybių energetiniam saugumui.

7.1. 2014 m. gegužės 28 d. Komisijos komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai „Europos energetinio saugumo strategija“ (COM(2014) 330 *final*) Lietuvos SGD terminalas nurodytas kaip ypač svarbus Europos Sąjungos energetiniam saugumui trumpuoju laikotarpiu, nes manoma, kad dėl jo turėtų atsirasti daugiau ir įvairesnių tiekimo galimybių.

7.2. 2014 m. spalio 16 d. Komisijos komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai „Europos dujų sistemos atsparumas trumpuoju laikotarpiu. Pasirengimas galimam tiekimo iš Rytų sutrikimui 2014–2015 m. rudenį ir žiemą“ (COM(2014) 654 *final*) Komisija palankiai vertina Klaipėdos SGD terminalo atidavimą eksploatacijai Lietuvoje. Šiame Europos Komisijos dokumente taip pat pažymima:

– tokia infrastruktūra, kuri sudaro sąlygas įvairinti tiekimo šaltinius, yra būtina tiek siekiant įvairinti tiekimą, tiek užtikrinant lankstesnį dujų tinklo veikimą; užtikrinti tiekimo saugumą – tai gerai pasirengti galimam sutrikimui, o atsakomybe už tai dalijasi valdžios institucijos ir pramonė; Reglamente (ES) Nr. 994/2010 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių nurodytas tiekimo standartas N-1 turi būti įgyvendintas ir taikomas praktikoje;

– galimybė papildomai tiekti į Europos Sąjungą dujas dujotiekiais yra ribota, ir kai kurios valstybės narės turi ribotą prieigą prie dujų, gabenamų kitais nei Rusijos dujotiekiais, todėl siekiant padidinti tiekimą rimtų trūkumų atveju suskystintos gamtinės dujos yra pagrindinė alternatyva;

– Europos Komisija rekomenduoja Lietuvai tęsti Klaipėdos–Kuršėnų dujotiekio atnaujinimo darbus siekiant sudaryti sąlygas intensyviau naudotis Klaipėdos SGD terminalu, o Estijai – iki 2014 m. gruodžio mėn. baigti tartis su Lietuva dėl dujų tiekimo iš Klaipėdos SGD terminalo saugomiems vartotojams ekstremaliosios situacijos atveju.

7.3. Prie minėto 2014 m. spalio 16 d. Europos Komisijos komunikato pridėtame darbiniame dokumente „Ataskaita apie Baltijos valstybių ir Suomijos tikslinę grupę“ (SWD/2014/322 *final*) nurodoma: dideli dujų tiekimo iš Rusijos sutrikimai gali turėti rimtų neigiamų padarinių Baltijos

regionui; net ir tuo atveju, jei vienam mėnesiui nutrūktų visas dujų tiekimas iš Rusijos, dujų labai trūktų Estijos ir Lietuvos vartotojams; tačiau pradėjus eksploatuoti Klaipėdos SGD terminalą tiekimas saugomiems vartotojams būtų užtikrintas visose Baltijos valstybėse esant bet kokiam scenarijui.

8. Apibendrinant aptartąsias Europos Komisijos dokumentų nuostatas pažymėtina, kad:

– Europos Sąjungoje SGD įrenginių plėtra laikoma svarbia gerai veikiančio tinklo infrastruktūros dalimi, padedančia išvengti gamtinių dujų tiekimo sutrikimo, o Lietuvos SGD terminalas – ypač svarbiu objektu Europos Sąjungos energetiniam saugumui;

– Europos Komisija yra pripažinusi, kad užduoties įrengti SGD terminalą ir jį eksploatuoti pavedimas AB „Klaipėdos nafta“ yra pavedimas teikti tikrą bendros ekonominės svarbos paslaugą, o SGD terminalo priedas yra kompensacija AB „Klaipėdos nafta“ už jai nustatytus įpareigojimus teikti šią paslaugą;

– Europos Komisijos nuomone, Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos, kuriomis reglamentuojamas SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės parinkimas ir SGD terminalo priedas, kaip vienas iš SGD terminalo projekto finansavimo šaltinių, yra suderinamos su Europos Sąjungos teise.

9. Minėta, kad pareiškėjos – Seimo narių grupės atstovas Konstitucinio Teismo posėdyje pakartojo Seimo narių grupės prašymą Konstituciniam Teismui kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo šioje konstitucinės justicijos byloje. Šiame prašyme keliami klausimai, susiję su Reglamento (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų 13 straipsnio, Direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių 31 straipsnio 3, 4 dalių, 41 straipsnio 1 dalies f punkto, Reglamento (ES) Nr. 994/2010 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimu.

Pažymėtina, kad pagal SESV 267 straipsnio 1 dalies b punktą, 3 dalį pagrindas kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo yra valstybės narės teismui kilęs klausimas dėl *inter alia* Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo. Atsižvelgus į šiame Konstitucinio Teismo nutarime aptartą Europos Sąjungos teisinį reguliavimą, šioje konstitucinės justicijos byloje Konstituciniam Teismui nekyla klausimų dėl pareiškėjos atstovo nurodytų Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų išaiškinimo. Be to, pažymėtina, kad vienas iš pareiškėjos – Seimo narių grupės atstovo klausimų dėl Europos Sąjungos teisės aktų išaiškinimo yra susijęs su jos ginčytu SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. redakcija) 1, 2, 3 dalyse nustatytu teisiniu reguliavimu, kuris, kaip minėta, buvo pakeistas ir dėl to ši konstitucinės justicijos bylos dalis nutrauktina.

V

1. Sprendžiant šią konstitucinės justicijos bylą svarbu atskleisti Konstitucijos 46 straipsnio

nuostatų turinį.

2. Konstitucijos 46 straipsnyje yra nustatyta:

„Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva.

Valstybė remia visuomenei naudingas ūkines pastangas ir iniciatyvą.

Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.

Įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę.

Valstybė gina vartotojo interesus.“

3. Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad Konstitucijos 46 straipsnyje įtvirtinti principai, *inter alia* jo 1 dalyje įtvirtintas ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos apsaugos principas, sudaro vieną visumą – konstitucinį šalies ūkio pagrindą, todėl visų šio straipsnio dalių nuostatos yra tarpusavyje susijusios ir viena kitą papildo; tarp jose įtvirtintų principų yra pusiausvyra, kiekvienas jų aiškintinas nepaneigiant kitų.

3.1. Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta valstybės pareiga, atsižvelgiant į valstybės išteklius, jos materialines ir finansines galimybes bei kitus svarbius veiksnius, reguliuoti ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui, reguliuojant minėtą veiklą, derinti įvairias konstitucines vertybes (2009 m. kovo 2 d., 2015 m. kovo 5 d. nutarimai), *inter alia* asmens ūkinės veiklos laisvę ir iniciatyvą, sąžiningos konkurencijos laisvę, vartotojų interesų apsaugą.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad asmens ūkinės veiklos laisvė ir iniciatyva – tai teisinių galimybių visuma, sudaranti prielaidas asmeniui savarankiškai priimti jo ūkinei veiklai reikalingus sprendimus (*inter alia* 1999 m. spalio 6 d., 2006 m. gegužės 31 d., 2009 m. balandžio 29 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimai). Asmens ūkinės veiklos laisvė gali būti ribojama, kai yra būtina ginti vartotojų interesus, saugoti sąžiningą konkurenciją, kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes (*inter alia* 1999 m. spalio 6 d., 2008 m. gruodžio 4 d., 2010 m. rugsėjo 29 d. nutarimai). Sąžiningos konkurencijos apsauga yra pagrindinis būdas užtikrinti asmens ir visuomenės interesų darną reguliuojant ūkinę veiklą, sukurti ūkio, kaip sistemos, savireguliaciją, didinti ekonominį augimą ir kelti vartotojų gerovę (*inter alia* 2009 m. kovo 2 d., 2015 m. kovo 5 d. nutarimai).

3.2. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, gali nustatyti diferencijuotą teisinį reguliavimą, kurį lemia ūkinės veiklos specifika; valstybė, atsižvelgdama į ūkinės veiklos specifiką, gali naudoti įvairias teisinio reguliavimo priemones (*inter alia* 2009 m. kovo 2 d., 2013 m. gegužės 24 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs ir tai, kad tam tikro bendrojo teisinio reguliavimo

išimčių nustatymas gali būti konstituciškai pateisinamas, jeigu yra siekiama užtikrinti konstituciškai pagrįstą visuotinai reikšmingą interesą, ir tik tiek, kiek to siekiama; minėtos išimtys turi būti proporcingos siekiamam konstituciškai pagrįstam tikslui ir neriboti subjektų teisių daugiau, nei būtina užtikrinant konstituciškai pagrįstą visuotinai reikšmingą interesą (2005 m. gruodžio 12 d., 2009 m. kovo 2 d., 2013 m. gegužės 24 d., 2013 m. liepos 5 d. nutarimai).

3.3. Be to, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog Konstitucijos 46 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta nuostata, kad valstybė gina vartotojo interesus, suponuoja tai, kad teisės normomis turi būti nustatytos įvairios vartotojų interesų gynimo priemonės, valstybės institucijos turi kontroliuoti, kaip ūkio subjektai tokių priemonių laikosi (*inter alia* 2000 m. spalio 18 d., 2003 m. kovo 17 d., 2009 m. kovo 2 d., 2010 m. rugsėjo 29 d. nutarimai).

Iš Konstitucijos, *inter alia* jos 46 straipsnio 5 dalies, kylantis veiksmingos vartotojų teisių, interesų apsaugos užtikrinimo imperatyvas suponuoja ir tai, kad įstatymų leidėjas turi nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad būtų sudarytos prielaidos kiekvienam vartotojui gauti elektros energiją nediskriminacinėmis sąlygomis, visiems vartotojams elektros energija būtų tiekiama saugiai ir patikimai (2009 m. kovo 2 d., 2010 m. rugsėjo 29 d. nutarimai). Kainų ribų nustatymas yra vienas iš būdų ginti vartotojų interesus; įstatymų leidėjas turi pareigą įstatymu apibrėžti elektros energijos kainų ribų nustatymo kriterijus; šie kriterijai ir jų nustatymo metodika, tvarka turi būti aiški, skaidri, pagrįsta, kad nebūtų sudaryta prielaidų piktnaudžiauti nustatant elektros energijos kainas ir taip pažeisti elektros energijos vartotojų teises, jų interesus (2009 m. kovo 2 d. nutarimas).

Šios oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos *mutatis mutandis* taikytinos ir gamtinių dujų vartotojų teisių ir interesų apsaugos srityje.

3.4. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad energetikos srityje vykdoma ūkinė veikla, *inter alia* visų vartotojų aprūpinimas energijos ištekliais (*inter alia* gamtinėmis dujomis), yra specifinė ūkinė veikla; jai būdinga, be kita ko, tai, kad ją vykdant tiesiogiai daroma įtaka visam šalies ūkiui. Energetikos sistemos saugumas ir patikimumas yra konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas, kuriuo pateisinamas tam tikras diferencijuotas ūkinės veiklos teisinis reguliavimas šioje srityje. Taigi pagal Konstituciją, *inter alia* jos 46 straipsnio 3 dalį, įstatymų leidėjas, reguliuodamas ūkinę veiklą energetikos srityje taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, turi nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad būtų užtikrintas energetikos sistemos saugumas ir patikimumas, *inter alia* galimybė gauti energijos išteklius iš įvairių šaltinių (tiekėjų) nediskriminacinėmis sąlygomis ir nepiktnaudžiaujant kainomis. Siekiant šio tikslo, įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti įgyvendinami ypatingos valstybinės svarbos projektai, skirti valstybės ūkio priklausomybei nuo monopolinio tam tikrų energijos išteklių (*inter alia* gamtinių dujų) tiekėjo panaikinti. Šių projektų ypatinga valstybinė svarba suponuoja tai, kad įstatymų leidėjas, nustatęs tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį šiuos projektus pavedama

įgyvendinti valstybės kontroliuojamiems ūkio subjektams, privalo nustatyti ir veiksmingą tokių projektų įgyvendinimo kontrolės mechanizmą.

3.5. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad pagal Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalį įstatymų leidėjas, reguliuodamas ūkinę veiklą energetikos srityje taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, ir turėdamas užtikrinti veiksmingą ypatingos valstybinės svarbos projektų įgyvendinimą, *inter alia* gali nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį minėti projektai būtų finansuojami iš įvairių šaltinių, *inter alia* energijos išteklių vartotojų lėšomis. Šios lėšos gali būti surenkamos pagal valstybės reguliuojamos kainos tarifą, nustatomą atsižvelgiant *inter alia* į įstatyme nustatytus įpareigojimus ūkio subjektams, įgyvendinantiems minėtus ypatingos valstybinės svarbos projektus, teikti viešąsias paslaugas energetikos srityje – įrengti ir eksploatuoti energetikos infrastruktūrą, kuria siekiama užtikrinti, kad energijos ištekliai būtų tiekiami saugiai ir patikimai.

3.6. Pasirinkęs tokį ypatingos valstybinės svarbos energetikos projektų finansavimą, kuris grindžiamas *inter alia* energijos išteklių vartotojų lėšomis, įstatymų leidėjas, laikydamasis iš Konstitucijos 46 straipsnio 5 dalies kylančio vartotojų teisių, jų interesų apsaugos užtikrinimo imperatyvo, privalo nustatyti veiksmingą šių projektų įgyvendinimo sąnaudų pagrįstumo kontrolės mechanizmą, kad įtraukiant šias sąnaudas į energijos ištekliaus kainą nebūtų sudaryta prielaidų piktnaudžiauti ir taip pažeisti vartotojų interesus.

4. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinės vertybės, kuriomis grindžiamas šalies ūkis, yra glaudžiai susijusios su kitomis konstitucinėmis vertybėmis.

4.1. Konstitucijos 46 straipsnio nuostatų turinys aiškintinas sistemiškai, viso konstitucinio reguliavimo kontekste, atsižvelgiant *inter alia* į Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalies nuostatas (2009 m. kovo 2 d. nutarimas).

Aiškindamas Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, jog valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją valstybė yra nuosavybės teisės subjektas (1997 m. birželio 17 d., 2003 m. rugsėjo 30 d., 2008 m. spalio 30 d. nutarimai); valstybei nuosavybės teise priklausantis turtas turi būti tvarkomas taip, kad tarnautų bendrai tautos gerovei, visos visuomenės interesui (2003 m. rugsėjo 30 d., 2008 m. spalio 30 d., 2012 m. spalio 24 d. nutarimai).

Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalies nuostatos aiškintinos atsižvelgiant į konstitucinę valstybės sampratą. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad valstybė, vykdydama savo funkcijas, turi veikti visos visuomenės interesais (*inter alia* 2004 m. gruodžio 13 d., 2008 m. spalio 30 d., 2009 m. birželio 8 d. nutarimai); valstybės paskirtis – užtikrinti žmogaus teises ir laisves, garantuoti viešąjį interesą (*inter alia* 2003 m. gruodžio 30 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimai); viešasis interesas, kaip bendras valstybės, visos visuomenės ar visuomenės dalies interesas, turi būti derinamas su individo autonominiais interesais, nes ne tik

viešasis interesas, bet ir asmens teisės yra konstitucinės vertybės; šioje srityje būtina užtikrinti teisingą pusiausvyrą (2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarime yra konstatavęs, kad Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalies nuostatos neatsiejamos nuo kitų Konstitucijos nuostatų, įtvirtinančių tokias konstitucines vertybes kaip valstybės nepriklausomybė ir jos teritorijos vientisumas, valstybės saugumas, tautos gerovė, viešoji tvarka ir teisingumas. Viena iš pamatinių konstitucinių vertybių – valstybės nepriklausomybė, įtvirtinta Konstitucijos 1 straipsnyje, yra glaudžiai susijusi su Konstitucijoje įtvirtinta Lietuvos valstybės geopolitine orientacija, suponuojančia *inter alia* Lietuvos Respublikos narystę Europos Sąjungoje ir būtinumą vykdyti su šia naryste susijusius įsipareigojimus (2011 m. liepos 7 d., 2014 m. sausio 24 d. nutarimai). Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad iš Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje kylantys įsipareigojimai energetikos srityje, kuriais siekiama užtikrinti energetikos sistemos saugumą ir patikimumą, yra neatsiejami nuo Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos valstybės pareigos užtikrinti bendrą tautos gerovę.

4.2. Konstitucijos 46 straipsnio nuostatų turinys aiškintinas atsižvelgiant ir į jos 94 straipsnio nuostatas, kuriose yra įtvirtinti Vyriausybės, kaip valstybės valdžios institucijos, įgaliojimai (2010 m. vasario 26 d. nutarimas). Pagal Konstitucijos 94 straipsnio 1 punktą Vyriausybė tvarko krašto reikalus, garantuoja valstybės saugumą. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 94 straipsnio nuostatas, yra konstatavęs, kad, Vyriausybei vykdant Konstitucijos jai priskirtas funkcijas, jos įgaliojimai gali priklausyti nuo šalies ekonominės ir socialinės būklės, sprendžiamų problemų ir daugelio kitų aplinkybių, kurioms pasikeitus gali keistis ir Vyriausybės įgaliojimų turinys bei apimtis; Konstitucijoje yra įtvirtinti tik svarbiausi Vyriausybės įgaliojimai (1999 m. lapkričio 23 d. nutarimas). Visa tai, ką Vyriausybė daro įgyvendindama Konstitucijoje ir įstatymuose jai nustatytą kompetenciją, yra valstybės valdymo reikalų sprendimas (2001 m. lapkričio 29 d. nutarimas). Pagal Konstituciją Vyriausybė, kaip vykdomosios valdžios institucija, turi plačią diskreciją formuoti ir vykdyti valstybės ekonominę politiką ir atitinkamai reguliuoti ūkinę veiklą (2007 m. gegužės 23 d. nutarimas).

4.3. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad pagal Konstituciją, *inter alia* jos 46 straipsnio 3 dalį, aiškinamą kartu su jos 94 straipsnio 1 punktu, kuriame nustatyta Vyriausybės kompetencija tvarkyti krašto reikalus ir garantuoti valstybės saugumą, ir 128 straipsnio 2 dalimi, kurioje įtvirtinti konstituciniai valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo pagrindai, įstatymų leidėjas, reguliuodamas ūkinę veiklą energetikos srityje taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, gali tiek bendrosiomis, tiek specialiosiomis teisinio reguliavimo nuostatomis įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimus panaudoti valstybės kontroliuojamus ūkio subjektus kaip ekonominės politikos instrumentą viešiesiems interesams energetikos srityje tenkinti. Vyriausybė,

įgyvendindama šiuos įgaliojimus ir pasirinkdama konkretų valstybės kontroliuojamą ūkio subjektą tam tikram ypatingos valstybinės svarbos projektui įgyvendinti, privalo paisyti *inter alia* konstitucinio atsakingo valdymo principo.

5. Šioje konstitucinės justicijos byloje taip pat svarbu atskleisti Konstitucijos 67 straipsnio 15 punkto, 127 straipsnio 3 dalies, kuriuose įtvirtinti mokesčių ir kitų privalomų mokėjimų (įmokų) nustatymo konstituciniai pagrindai, turinį.

5.1. Konstitucinis Teismas, atskleisdamas mokesčiams, kitiems privalomiems mokėjimams būdingus požymius, yra konstatavęs, kad mokesčiai ir kiti privalomi mokėjimai – tai įstatymu nustatyti privalomi, neatlygintiniai juridinių ir fizinių asmenų atitinkamo dydžio mokėjimai nustatytu laiku į valstybės (savivaldybės) biudžetą (2006 m. sausio 24 d. nutarimas); mokesčiai yra esminė valstybės finansų sistemos dalis, jie sudaro pagrindinę valstybės biudžeto pajamų dalį (1998 m. spalio 9 d., 2000 m. kovo 15 d., 2013 m. liepos 5 d. nutarimai); valstybiniai mokesčiai ir kiti privalomi mokėjimai yra teisės subjektams nustatyta piniginė prievolė valstybei (2002 m. birželio 3 d. nutarimas); pagal Konstituciją valstybinius mokesčius ir kitus privalomus mokėjimus gali nustatyti tik Seimas ir tik įstatymu, tai yra svarbi asmens teisių apsaugos garantija (2002 m. birželio 3 d. nutarimas); valstybiniams mokesčiams pagal Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktą būdingi privalomumas, neatlygintinumas, vienašališkumas (2010 m. vasario 12 d. nutarimas); mokesčiams būdinga tai, kad jie reguliariai mokami nustatytais laiko tarpais ir tiesiogiai nėra atlygintinio pobūdžio, t. y. juos sumokėjus, valstybės įstaigai, priėmusiai šį mokestį, neatsiranda prievolės atlikti kokius nors veiksmus ar suteikti konkrečią paslaugą mokesčio mokėtojui (1996 m. kovo 15 d. nutarimas).

5.2. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog Konstitucijos 127 straipsnio 3 dalis (atsižvelgiant į Konstitucijos 67 straipsnio 2 ir 15 punktus) *inter alia* reiškia, kad nustatyti mokesčius yra Seimo kompetencija (2000 m. gruodžio 6 d. nutarimas). Seimas savo konstitucinių įgaliojimų nustatyti valstybinius mokesčius ir kitus privalomus mokėjimus negali perduoti jokiai kitai institucijai, taip pat ir Vyriausybei; Vyriausybė ar kita institucija negali tokių įgaliojimų prisiimti (2002 m. birželio 3 d. nutarimas). Pažymėtina, jog Konstitucinis Teismas, aiškindamas konstitucinį valdžių padalijimo principą (kuris įtvirtintas Konstitucijos 5 straipsnyje, taip pat kituose Konstitucijos straipsniuose, nustatančiuose valstybės valdžią vykdančių valstybės institucijų įgaliojimus), savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, jog šis konstitucinis principas *inter alia* reiškia, kad, Konstitucijoje tiesiogiai nustačius tam tikros valstybės valdžios institucijos įgaliojimus, viena valstybės valdžios institucija negali iš kitos perimti tokių įgaliojimų, jų perduoti kitai valstybės valdžios institucijai ar atsisakyti; tokie įgaliojimai negali būti pakeisti ar apriboti įstatymu (*inter alia* 2002 m. liepos 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2009 m. kovo 2 d. nutarimai).

6. Konstitucijos 23 straipsnyje yra įtvirtinti nuosavybės neliečiamumas ir apsauga.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją nuosavybės teisė nėra absoliuti, ji gali būti įstatymu ribojama *inter alia* dėl nuosavybės objekto pobūdžio ir (arba) dėl visuomenei būtino ir konstituciškai pagrįsto poreikio, taip pat turi būti paisoma proporcingumo principo, pagal kurį įstatymuose numatytos priemonės turi atitikti siekiamus tikslus (*inter alia* 2002 m. rugsėjo 19 d., 2005 m. gegužės 13 d., 2011 m. sausio 31 d., 2013 m. liepos 5 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad nuosavybė atlieka ir socialinę funkciją, ji įpareigoja (*inter alia* 2006 m. kovo 14 d., 2008 m. gegužės 20 d. nutarimai); Konstitucijoje įtvirtinti nuosavybės neliečiamumas ir subjektinių nuosavybės teisių apsauga negali būti interpretuojami kaip pagrindas savininko teises ir interesus priešpriešinti viešajam interesui (*inter alia* 2005 m. gegužės 13 d., 2008 m. gegužės 20 d. nutarimai).

VI

Dėl Suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalies atitikties Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai

1. Šioje konstitucinės justicijos byloje pagal pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymą tiriama, ar Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai neprieštarauja *inter alia* SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis. Pareiškėjos abejonės iš esmės grindžiamos tuo, kad Vyriausybė arba jos įgaliota institucija savo sprendimu be konkurso parenka valstybės kontroliuojamą bendrovę SGD terminalo projektui įgyvendinti, t. y. tokią bendrovę, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, nors yra (gali būti) kitų bendrovių, norinčių statyti SGD terminalą.

2. Sprendžiant, ar SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– Konstitucijos 46 straipsnyje įtvirtinti principai, *inter alia* jo 1 dalyje įtvirtintas ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos apsaugos principas, sudaro vieną visumą – konstitucinį šalies ūkio pagrindą, todėl visų šio straipsnio dalių nuostatos yra tarpusavyje susijusios ir viena kitą papildo; tarp jose įtvirtintų principų yra pusiausvyra, kiekvienas jų aiškintinas nepaneigiant kitų; pagal šio straipsnio 3 dalį valstybei reguliuojant ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, turi būti derinamos įvairios konstitucinės vertybės;

– pagal Konstituciją, *inter alia* jos 46 straipsnį, įstatymų leidėjas, reguliuodamas ūkinę veiklą energetikos srityje taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, gali nustatyti diferencijuotą teisinį reguliavimą, kad būtų užtikrintas konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas – energetikos sistemos saugumas ir patikimumas, *inter alia* galimybė visiems vartotojams gauti energijos išteklius iš įvairių šaltinių (tiekėjų) nediskriminacinėmis sąlygomis ir nepiktnaudžiaujant kainomis;

– siekiant šio tikslo, įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti įgyvendinami ypatingos

valstybinės svarbos projektai, skirti valstybės ūkio priklausomybei nuo monopolinio tam tikrų energijos išteklių (*inter alia* gamtinių dujų) tiekėjo panaikinti; įstatymų leidėjas, nustatęs tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį šiuos projektus pavedama įgyvendinti valstybės kontroliuojamiems ūkio subjektams, privalo nustatyti ir veiksmingą tokių projektų įgyvendinimo kontrolės mechanizmą;

– įstatymų leidėjas, reguliuodamas ūkinę veiklą energetikos srityje taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, ir atsižvelgdamas į Konstitucijoje įtvirtintus valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo pagrindus bei Vyriausybės kompetenciją tvarkyti krašto reikalus ir garantuoti valstybės saugumą, gali tiek bendrosiomis, tiek specialiosiomis teisinio reguliavimo nuostatomis įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimus panaudoti valstybės kontroliuojamus ūkio subjektus kaip ekonominės politikos instrumentą viešiesiems interesams energetikos srityje tenkinti, *inter alia* pasirenkant konkretų valstybės kontroliuojamą ūkio subjektą tam tikram ypatingos valstybinės svarbos projektui įgyvendinti;

– Konstitucijoje įtvirtinta Lietuvos valstybės geopolitinė orientacija suponuoja *inter alia* Lietuvos Respublikos narystę Europos Sąjungoje ir būtinumą vykdyti su šia naryste susijusius įsipareigojimus, *inter alia* energetikos srityje, kurie yra neatsiejami nuo Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos valstybės pareigos užtikrinti bendrą tautos gerovę.

3. Minėta, kad pagal SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turi teisę nuspręsti, kuri bendrovė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, įgyvendina SGD terminalo projektą.

Pagal SGD terminalo įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą, *inter alia* aiškinamą kartu su kitų įstatymų nuostatomis:

– SGD terminalas – viena iš sudedamųjų gamtinių dujų sistemos dalių – yra ypatingos valstybinės svarbos ekonominiu projektu pripažintas strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turintis įrenginys, per kurį suskystintos gamtinės dujos importuojamos į Lietuvos Respubliką;

– SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste atlieka SGD terminalo infrastruktūros plėtros ir įrengimo darbus arba užtikrina jo įrengimą ir atlieka kitus susijusius darbus iki šio terminalo prijungimo prie gamtinių dujų perdavimo sistemos ir jo eksploatavimo pradžios – ne vėliau kaip iki 2014 m. gruodžio 3 d.;

– SGD terminalo projektas vykdomas siekiant *inter alia* įgyvendinti Europos Sąjungos teisėje nustatytus reikalavimus, be kita ko, užtikrinti, kad būtų imamasi reikiamų priemonių, kad ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 3 d., sutrikus vienos didžiausios dujų infrastruktūros veikimui, likusios infrastruktūros pajėgumų užtektų visam nustatytos teritorijos dujų poreikiui išskirtinai didelio dujų poreikio dieną patenkinti;

– nustačius, kad SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovėje, kaip strateginę reikšmę

nacionaliniam saugumui turinčioje įmonėje, valstybei turi priklausyti ne mažiau kaip 2/3 balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, siekta užtikrinti, kad valstybė šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime turėtų lemiamą balsų daugumą svarbiausiems bendrovės valdymo klausimams spręsti; likusi šios bendrovės akcijų dalis gali priklausyti privatiems nacionaliniams ir užsienio asmenims, atitinkantiems nacionalinio saugumo interesus.

Minėta, kad gamtinės dujos į Lietuvos Respubliką, nesant SGD terminalo, buvo tiekiamos iš vienintelio išorės tiekėjo ir jo monopolinė padėtis gamtinių dujų tiekimo rinkoje darė lemiamą įtaką gamtinių dujų kainoms, kad SGD terminalo įstatymas priimtas siekiant *inter alia* įgyvendinti valstybės energetikos politikos strateginius tikslus, sumažinti priklausomybę nuo šio monopolinio gamtinių dujų tiekėjo, didinti vartotojų aprūpinimo gamtinėmis dujomis saugumą ir patikimumą.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymą energetikos sektorius yra strategiškai svarbus nacionaliniam saugumui ūkio sektorius, o aprūpinimas energijos ištekliais negali būti perduodamas šalių, iš kurių šie ištekliai tiekiami, subjektų kontrolei. SGD terminalo įstatyme įtvirtintu specialiuoju teisiniu reguliavimu siekiama sudaryti teisines prielaidas įrengti ir eksploatuoti konkretų strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turintį SGD terminalą, per kurį visi Lietuvos vartotojai būtų saugiai ir patikimai aprūpinami energijos ištekliais (gamtinėmis dujomis), taip panaikinant priklausomybę nuo vienintelio monopolinio šių energijos išteklių išorės tiekėjo.

4. Taigi toks teisinis reguliavimas, pagal kurį ypatingos valstybinės svarbos ekonominį SGD terminalo projektą Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos sprendimu įgyvendina bendrovė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, vertintinas kaip įstatymų leidėjo siekis sudaryti teisines prielaidas valstybei atlikti veiksmingą minėtos bendrovės kontrolę ir įgyvendinti SGD terminalo, turinčio strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui, projektą taip, kad būtų užtikrintas konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas – energetikos sistemos saugumas ir patikimumas, taip pat laiku įgyvendinti iš Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje kylančius įsipareigojimus energetikos srityje, kuriais *inter alia* siekiama garantuoti gamtinių dujų tiekimo saugumą.

Vadinasi, minėtu specialiuoju teisiniu reguliavimu įstatymų leidėjas, garantuodamas gamtinių dujų tiekimo saugumą Lietuvoje, sudarė teisines prielaidas užtikrinti visos visuomenės interesą gauti energijos išteklius iš įvairių šaltinių nediskriminacinėmis sąlygomis ir tokiu reguliavimu įgyvendino Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą pareigą reguliuoti ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei. Todėl nėra pagrindo teigti, kad SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu, pagal kurį SGD terminalo projektą Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos sprendimu įgyvendina bendrovė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių

akcijų, pažeidžiama Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalis.

5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai.

VII

Dėl Suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies (2012 m. birželio 12 d. redakcija) atitikties Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 23 straipsniui, 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui

1. Šioje konstitucinės justicijos byloje pagal pareiškėjų prašymus tiriama *inter alia* SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies (2012 m. birželio 12 d. redakcija) atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 23 straipsniui, 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui.

2. Minėta, kad SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) buvo nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudos ar jų dalis gali būti įtraukiamos į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą ir pagal kurį šią kainą sudarančias sąnaudas ir gautas pajamas Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatyta tvarka administruoja ir SGD terminalo operatoriui kompensuoja gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius.

3. Pareiškėja – Seimo narių grupė SGD įstatymo 5 straipsnio 2 dalies atitiktimi Konstitucijos 23 straipsniui abejoja, viena vertus, dėl to, kad, joje nustačius vadinamąjį SGD terminalo priedą – gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalį, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (jų dalis), SGD terminalo sąnaudų dalis perkeliama visiems gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojams, nesvarbu, ar jie naudosis SGD terminalo paslaugomis, o tai reiškia, kad SGD terminalo priedo mokėtojų nuosavybė yra paimama visuomenės poreikiams, kita vertus, dėl to, kad, mokėdami SGD terminalo priedą, kurį gali sudaryti didelės sumos, gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojai negali laisvai disponuoti savo nuosavybe, vadinasi, iš esmės yra ribojama jų nuosavybė. Be to, gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriui nustatyta šio priedo lėšų administravimo funkcija, tačiau nenumatytas šių lėšų administravimo sąnaudų kompensavimas, todėl pažeidžiamos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus nuosavybės teisės.

3.1. Sprendžiant, ar SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija), kurioje, pareiškėjos nuomone, įtvirtinus vadinamąjį SGD terminalo priedą, gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojų nuosavybė, viena vertus, iš esmės apribojama, kita vertus, jų nuosavybė paimama visuomenės poreikiams, neprieštaravo Konstitucijos 23 straipsniui, pažymėtina, kad pagal Konstituciją:

– siekiant užtikrinti energetikos sistemos saugumą ir patikimumą, *inter alia* galimybę gauti

energijos išteklius iš įvairių šaltinių (tiekėjų) nediskriminacinėmis sąlygomis ir nepiktnaudžiaujant kainomis, įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti įgyvendinami ypatingos valstybinės svarbos projektai, kurie skirti valstybės ūkio priklausomybei nuo monopolinio tam tikrų energijos išteklių (*inter alia* gamtinių dujų) tiekėjo panaikinti;

– turėdamas užtikrinti veiksmingą minėtų ypatingos valstybinės svarbos projektų įgyvendinimą, įstatymų leidėjas gali nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį minėti projektai būtų finansuojami iš įvairių šaltinių, *inter alia* energijos išteklių vartotojų lėšomis; šios lėšos gali būti surenkamos pagal valstybės reguliuojamos kainos tarifą, nustatomą atsižvelgiant *inter alia* į įstatyme nustatytus įpareigojimus ūkio subjektams, įgyvendinantiems minėtus ypatingos valstybinės svarbos projektus, teikti viešąsias paslaugas energetikos srityje – įrengti ir eksploatuoti energetikos infrastruktūrą, kuria siekiama užtikrinti, kad visiems vartotojams energijos ištekliai būtų tiekiami saugiai ir patikimai; įstatymų leidėjas taip pat privalo nustatyti veiksmingą šių projektų įgyvendinimo sąnaudų pagrįstumo kontrolės mechanizmą.

3.2. Minėta, kad pagal SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą, *inter alia* aiškinamą kitų šio įstatymo, Energetikos įstatymo, Gamtinių dujų įstatymo nuostatų kontekste:

– SGD terminalo priedas – gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalis, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (jų dalis), – yra vienas iš SGD terminalo projekto, kuris pripažintas ypatingos valstybinės svarbos ekonominiu projektu ir kurį įgyvendinant įrengiamas strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turintis įrenginys, finansavimo šaltinių;

– į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą įtraukiamos SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės sąnaudos (jų dalis), susijusios su SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimu, taip pat SGD terminalo operatoriaus sąnaudos (jų dalis), susijusios su SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties eksploatavimu užtikrinant saugų ir patikimą šio terminalo veikimą, atskiriant šias sąnaudas nuo pačios gamtinių dujų perdavimo veiklos sąnaudų;

– gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalis, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (jų dalis) (vadinamasis SGD terminalo priedas), yra sudedamoji valstybės reguliuojamos gamtinių dujų kainos dalis; ji nustatoma visiems gamtinių dujų perdavimo paslaugos gavėjams (gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojams ir gamtinių dujų vartotojams), siekiant padengti SGD terminalo, per kurį gamtinės dujos tiekiamos į gamtinių dujų perdavimo sistemą, įrengimo ir eksploatavimo sąnaudas (jų dalį); šią kainos dalį sudarančios sąnaudos turi būti pagrįstos, jų pagrįstumą prižiūri Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija;

– SGD terminalo projektas vykdomas siekiant įgyvendinti valstybės energetikos politikos

strateginius tikslus, apsaugoti visos visuomenės, *inter alia* gamtinių dujų vartotojų, interesus, todėl šio terminalo įrengimas ir eksploatavimas traktuotinas kaip viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimas, į kurį atsižvelgiama nustatant valstybės reguliuojamas gamtinių dujų kainas.

3.3. Taigi SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) buvo nustatytas toks teisinis reguliavimas, pagal kurį strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turintis SGD terminalas įrengiamas ir eksploatuojamas kaip vieną iš SGD terminalo projekto finansavimo šaltinių naudojant visų gamtinių dujų perdavimo paslaugos gavėjų (gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojų ir gamtinių dujų vartotojų) lėšas, surenkamas pagal valstybės reguliuojamos gamtinių dujų kainos tarifą už SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės ir SGD terminalo operatoriaus teikiamas viešąsias paslaugas – gamtinių dujų infrastruktūros, kuria siekiama užtikrinti, kad visiems vartotojams gamtinės dujos būtų tiekiamos saugiai ir patikimai, įrengimą ir eksploatavimą. Įgyvendinant SGD terminalo projektą siekiama užtikrinti gamtinių dujų sistemos, kuria naudojasi visi minėti gamtinių dujų perdavimo paslaugos gavėjai, saugumą ir patikimumą.

Pažymėtina, kad pagal SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) įtvirtintą teisinį reguliavimą visiems vartotojams, kurie naudojasi gamtinių dujų perdavimo sistema, nustatyta pareiga už minėtų viešųjų paslaugų energetikos srityje teikimą atlyginti pagal valstybės reguliuojamos kainos tarifą pati savaime negali būti traktuojama kaip nuosavybės teisių ribojimas, juo labiau nuosavybės paėmimas visuomenės poreikiams, taigi ir Konstitucijos 23 straipsnio pažeidimas.

Vadinasi, nėra pagrindo teigti, kad SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu buvo pažeistos gamtinių dujų perdavimo paslaugos gavėjų teisės, kylančios iš Konstitucijos 23 straipsnio.

3.4. Minėta, kad pareiškėja – Seimo narių grupė SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) įtvirtinto teisinio reguliavimo atitiktimi Konstitucijos 23 straipsniui abejoja, be kita ko, dėl to, kad gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriui nustatyta SGD terminalo priedo lėšų administravimo funkcija, tačiau nenumatytas šių lėšų administravimo sąnaudų kompensavimas, dėl to, pareiškėjos nuomone, pažeidžiamos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus nuosavybės teisės.

3.4.1. Minėta, kad pagal SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, atsakinga už SGD terminalo, kuris turi būti sujungtas su gamtinių dujų perdavimo sistema, įrengimą, yra pajamų, gautų iš gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalies, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo sąnaudos (jų dalis), gavėja; šios pajamos yra skirtos SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės sąnaudoms, susijusioms su SGD terminalo įrengimu, padengti.

Minėta, kad SGD terminalo operatorius, atsakingas už šio terminalo eksploatavimą, yra pajamų, gautų iš gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalies, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties eksploatavimo sąnaudos (jų dalis), gavėjas; šios pajamos yra skirtos SGD terminalo operatoriaus sąnaudoms, susijusioms su SGD terminalo eksploatavimu, padengti.

Kaip minėta, gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius yra minėtų SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės ir SGD terminalo operatoriaus gaunamų pajamų administratorius.

3.4.2. Taigi gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus sąnaudos, kurias jis patiria administruodamas pajamas, gautas iš gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalies, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudos (jų dalis) (t. y. iš vadinamojo SGD terminalo priedo), susidaro ne dėl gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus vykdomos perdavimo veiklos, o dėl to, kad šiam operatoriui pavesta administruoti pajamas, skirtas SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės veiklai įrengiant SGD terminalą ir SGD terminalo operatoriaus veiklai šį terminalą eksploatuojant finansuoti.

SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nebuvo nustatyta tokio teisinio reguliavimo, kuriuo perdavimo sistemos operatoriui būtų nustatyta pareiga savo nuosavybę naudoti vadinamojo SGD terminalo priedo lėšų administravimo funkcijai vykdyti. Pažymėtina, kad minėtos perdavimo sistemos operatoriaus administravimo sąnaudos kompensuotinos ne iš šio operatoriaus vykdomos perdavimo veiklos pajamų, o iš pajamų, gautų iš gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalies, kurią sudaro SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovės veiklos įrengiant SGD terminalą sąnaudos ir SGD terminalo operatoriaus veiklos eksploatuojant šį terminalą sąnaudos (t. y. iš vadinamojo SGD terminalo priedo lėšų).

Vadinasi, nėra pagrindo teigti, kad buvo pažeistos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus teisės, kylančios iš Konstitucijos 23 straipsnio.

4. Minėta, kad šioje konstitucinės justicijos byloje pagal pareiškėjų – Vilniaus apygardos administracinio teismo ir Lietuvos apeliacinio teismo prašymus tiriama SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies (2012 m. birželio 12 d. redakcija) atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui.

Pareiškėjai SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) įtvirtinto teisinio reguliavimo atitiktimi Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai abejoja dėl to, kad juo nustatytas SGD terminalo priedas yra mokestis, todėl visi esminiai šio priedo elementai turi būti, tačiau nėra, nustatyti įstatyme. Pareiškėjų teigimu, Seimas neturi teisės pavesti Vyriausybei ar kuriai nors kitai institucijai įgyvendinti jo konstitucinę kompetenciją. Įstatymų leidėjas, SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatydamas, kad į gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainą SGD terminalo įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos (ar jų dalis) gali būti įtraukiamos Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatyta tvarka ir sąlygomis,

pavedė šiai institucijai nustatyti SGD terminalo priedo, kaip mokesčio, esminius elementus, t. y. įgyvendinti savo konstitucinę kompetenciją, ir taip pažeidė Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalį, konstitucinį valdžių padalijimo principą.

4.1. Minėta, jog Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktą, 127 straipsnio 3 dalį, yra konstatavęs, kad mokesčiai ir kiti privalomi mokėjimai – tai įstatymu nustatyti privalomi, neatlygintiniai juridinių ir fizinių asmenų atitinkamo dydžio mokėjimai nustatytu laiku į valstybės (savivaldybės) biudžetą; valstybiniai mokesčiai ir kiti privalomi mokėjimai yra teisės subjektams nustatyta piniginė prievolė valstybei; jie tiesiogiai nėra atlygintinio pobūdžio, t. y. juos sumokėjus valstybės įstaigai, priėmusiai šį mokestį, neatsiranda prievolės suteikti konkrečią paslaugą mokesčio mokėtojui.

4.2. Minėta, kad pagal SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, aiškinamą kitų šio įstatymo, Energetikos įstatymo, Gamtinių dujų įstatymo nuostatų kontekste:

– SGD terminalas, per kurį gamtinės dujos tiekiamos į perdavimo sistemą ir kuris yra viena iš sudedamųjų gamtinių dujų sistemos dalių, yra ypatingos valstybinės svarbos ekonominis projektas, vykdomas siekiant įgyvendinti valstybės energetikos politikos strateginius tikslus;

– šio strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčio terminalo įrengimas ir eksploatavimas traktuotinas kaip viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimas, į kurį atsižvelgiama nustatant valstybės reguliuojamas gamtinių dujų kainas;

– vienas iš SGD terminalo projekto finansavimo šaltinių yra vadinamasis SGD terminalo priedas – sudedamoji valstybės reguliuojamos gamtinių dujų kainos dalis, mokama visų gamtinių dujų perdavimo paslaugos gavėjų siekiant padengti SGD terminalo, per kurį gamtinės dujos tiekiamos į gamtinių dujų perdavimo sistemą, įrengimo ir eksploatavimo sąnaudas (jų dalį);

– SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė yra pajamų, gautų iš gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalies, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo sąnaudos (jų dalis), gavėja, o SGD terminalo operatorius yra pajamų, gautų iš gamtinių dujų perdavimo paslaugos kainos dalies, kurią sudaro SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties eksploatavimo sąnaudos (jų dalis), gavėjas.

4.3. Taigi SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytas vadinamasis SGD terminalo priedas yra visų gamtinių dujų perdavimo paslaugos gavėjų mokama valstybės reguliuojamos gamtinių dujų kainos dalis. Ši valstybės reguliuojamos kainos dalis mokama savarankiškiems ūkio subjektams – SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovei ir SGD terminalo operatoriui už jų teikiamas įstatyme nustatytas viešąsias paslaugas – gamtinių dujų infrastruktūros, kuria siekiama užtikrinti, kad visiems vartotojams gamtinės dujos būtų tiekiamos saugiai ir patikimai, įrengimą ir eksploatavimą. Minėta valstybės reguliuojamos kainos

dalis mokama ne į valstybės (savivaldybės) biudžetą, o minėtiems savarankiškiems viešąsias paslaugas teikiantiems ūkio subjektams.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pabrėžtina, kad vadinamasis SGD terminalo priedas yra sudedamoji gamtinių dujų kainos dalis, nustatoma pagal įstatymuose įtvirtintą valstybės kainų reguliavimo mechanizmą, įgalinantį nustatyti gamtinių dujų kainas atsižvelgiant *inter alia* į viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimą. Todėl SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtintas SGD terminalo priedas, kaip sudedamoji valstybės reguliuojamos gamtinių dujų kainos dalis, mokama už tam tikrų ūkio subjektų teikiamas įstatyme nustatytas viešąsias paslaugas – gamtinių dujų infrastruktūros, kuria siekiama užtikrinti, kad visiems vartotojams gamtinės dujos būtų tiekiamos saugiai ir patikimai, įrengimą ir eksploatavimą, negali būti aiškinamas kaip reiškiantis, kad buvo reguliuojami mokesčių santykiai. Taigi minėtu SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu buvo reguliuojami kitokio pobūdžio santykiai nei Konstitucijos 67 straipsnio 15 punkte, 127 straipsnio 3 dalyje. Atsižvelgiant į tai, vadinamasis SGD terminalo priedas nelaikytinas valstybiniu mokesčiu ar kitu privalomu mokėjimu, kaip tai suprantama pagal Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktą, 127 straipsnio 3 dalį.

Vadinasi, nėra pagrindo teigti, kad SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2012 m. birželio 12 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu buvo pažeisti Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktas, 127 straipsnio 3 dalis.

4.4. Minėta, kad šioje konstitucinės justicijos byloje pagal pareiškėjų – Vilniaus apygardos administracinio teismo ir Lietuvos apeliacinio teismo prašymus tiriama, ar SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija) neprieštaravo *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui.

Pareiškėjų abejonės dėl SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies atitikties Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui iš esmės susijusios su jų abejonėmis dėl minėto įstatymo 5 straipsnio 2 dalies atitikties Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, t. y. su tuo, kad vadinamasis SGD terminalo priedas Konstitucijos požiūriu yra mokestis ar kitas privalomas mokėjimas.

Todėl konstatavus, kad SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, nėra pagrindo teigti, kad SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu buvo pažeista Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis valdžių padalijimo principas.

5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 23 straipsniui, 67 straipsnio 15 punktui, 127 straipsnio 3 daliai, konstituciniam valdžių

padalijimo principui.

VIII

Dėl Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 „Dėl Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo įgyvendinimo“ (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punkto atitikties Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai

1. Minėta, kad šioje konstitucinės justicijos byloje pagal pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymą tiriama, ar Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punktas neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai.

2. Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punkte yra nustatyta: „Pritarti, kad akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“, kaip suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, įgyvendintų suskystintų gamtinių dujų terminalo projektą.“

3. Iš Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) preambulės matyti, kad šis Vyriausybės nutarimas yra skirtas SGD terminalo įstatymo *inter alia* 4 straipsnio 1 daliai įgyvendinti. Kaip minėta, šioje įstatymo nuostatoje yra nustatyta, kad Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos sprendimu SGD terminalo projektą įgyvendina SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų šios bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų.

4. Iš pareiškėjos – Seimo narių grupės prašymo visumos matyti, kad Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punkto atitiktis Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai yra ginčijama dėl to, kad šiuo nutarimo punktu Vyriausybė įgyvendino, pareiškėjos nuomone, tai pačiai Konstitucijos nuostatai prieštaraujančią SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalį. Taigi pareiškėja – Seimo narių grupė Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punkto atitiktį Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai ginčija remdamasi iš esmės tais pačiais argumentais, kaip ir ginčydama SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalies atitiktį Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai. Be to, pažymėtina, kad nors pareiškėjos – Seimo narių grupės atstovas Konstitucinio Teismo posėdyje teigė, kad AB „Klaipėdos nafta“ parinkimas SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrove nėra objektyviai pagrįstas, jis nepateikė argumentų, pagrindžiančių šios strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės netinkamumą įgyvendinti ypatingos valstybinės ekonominės svarbos projektu pripažintą SGD terminalo projektą.

5. Kaip minėta, Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimas Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) skirtas SGD terminalo įstatymui įgyvendinti.

Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, kad SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai.

Tai konstatavus, remiantis tais pačiais argumentais konstatuotina ir tai, kad Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punktas neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai.

6. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 (2012 m. liepos 11 d. redakcija) 1 punktas neprieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56, 69 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo (Žin., 2012, Nr. 68-3466) 4 straipsnio 1 dalis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2012 m. birželio 12 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 68-3466) neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

3. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. vasario 15 d. nutarimo Nr. 199 „Dėl Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo įgyvendinimo“ (2012 m. liepos 11 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 83-4387) 1 punktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

4. Nutraukti bylos dalį pagal pareiškėjos – Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 11 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 68-3466) 1, 2, 3 dalys tiek, kiek gamtinių dujų įmonės, jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuojančios gamtines dujas į Lietuvos Respubliką, per suskystintų gamtinių dujų terminalą įpareigojamos įsigyti ne mažiau kaip 25 procentus bendro gamtinių dujų kiekio, kurį tokia įmonė per metus patiekia į gamtinių dujų sistemą, neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio 1 daliai, 46 straipsnio 1, 4, 5 dalims.

5. Nutraukti bylos dalį pagal pareiškėjos – Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo 11 straipsnio (2012 m. birželio 12 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 68-3466) 2 dalies nuostata „Tokioms gamtinių dujų įmonėms po šio įstatymo įsigaliojimo sudarytų sutarčių pagrindu negali būti taikomas įpareigojimas mokėti už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį (vadinamasis „imk arba mokėk“ įsipareigojimas)“ tiek, kiek joje nurodytas įpareigojimas negali būti taikomas mokant tik už jungiamaisiais ir kitais perdavimo sistemos gamtinių dujų vamzdynais importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį, tačiau yra

taikomas mokant už per suskystintų gamtinių dujų terminalą importuotą nepaimtą gamtinių dujų kiekį, neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsnio 1, 4 dalims.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai: Elvyra Baltutytė

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Pranas Kuconis

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Dainius Žalimas